

Analiza rynku turystycznego Jamajki

Ewelina Pardela

I SUM / Dienne

Spis treści:

1. Informacje ogólne	3
1.1. Zarys historii kraju	3
1.2. Ludność	3
1.3. Geografia	4
1.4. Gospodarka	6
2. Warunki rozwoju turystyki	7
2.1. Warunki naturalne rozwoju turystyki	7
2.2. Rejony koncentracji ruchu turystycznego	8
2.3. Dostępność komunikacyjna.....	11
2.4. Baza noclegowa	13
3. Analiza rynku turystycznego Jamajki	16
3.1. Rynek recepcji turystycznej	16
3.2. Profile turystów	29
3.3. Branża turystyczna	31
4. Podsumowanie i znaczenie rynku turystycznego dla Polski	34
Bibliografia	35
Spis tabel	36
Spis wykresów	37

Rozdział I Informacje ogólne

1.1. Zarys historii kraju

Jamajka została odkryta przez Krzysztofa Kolumba w 1494, początkowo nazwana *Santiago*. Pierwsi skolonizowali ją Hiszpanie. W 1655, w ciągu zaledwie dwóch dni (10-11 maja), została podbita przez Anglików. Flotę inwazyjną dowodzili: admirał William Penn i generał Robert Venables. Na pokładach 38 angielskich statków było 7 tys. żołnierzy i 1 tys. marynarzy. Mimo że Anglia formalnie nie była w stanie wojny z Hiszpanią, angielska marynarka wojenna na rozkaz Cromwella agresywnie operowała na Karaibach, nieustannie nękając osłabionych Hiszpanów. Flota Penna usiłowała już wcześniej bez powodzenia zdobyć Santo Domingo. Po fiasku tej akcji okręty skierowały się ku Jamajce, zdobywając ją bez żadnych strat – Hiszpanie w obliczu wroga zrezygnowali i wycofali się w głąb wyspy. W latach 1780-1787 z powodu spadku popytu na cukier, zginęło z głodu 15 tys. niewolników. Od 1958 do 1962 członek Federacji Indii Zachodnich. Uzyskała niepodległość 6 sierpnia 1962. Jest ojczyzną muzyki reggae, ska, dub oraz dancehall.

Jamajka jest monarchią konstytucyjną. Głową państwa jest Elżbieta II reprezentowana przez gubernatora generalnego 2-izbowy parlament - Senat (**21** miejsc), Izba Reprezentantów (**60** miejsc).

W wyborach parlamentarnych w 2007 wygrała konserwatywna Partia Pracy Jamajki (Jamaica Labour Party) zdobywając 31 miejsc w Izbie Reprezentantów. Rządząca dotychczas centrolewicowa Ludowa Partia Narodowa (People's National Party) otrzymała 29 miejsc w parlamencie.

1. 2. Ludność

Wyspa Jamajka zamieszkała była przez India Arawaków. Pierwotni mieszkańcy zostali jednak, w ciągu pierwszych kilkudziesięciu lat kolonizacji, całkowicie wytępieni. Na przełomie XVII i XVIII wieku wyspa została zasiedlona niewolnikami murzyńskimi, sprowadzonymi przez Brytyjczyków z Afryki do pracy na plantacjach trzciny cukrowej. W Polowie XVIII wieku stanowili oni aż 89% mieszkańców wyspy. Zniesienie niewolnictwa spowodowało upadek gospodarki plantacyjnej. W pierwszej połowie XX wieku rosnące

przeludnienie spowodowało emigrację zarobkową do USA, na Kubę i do innych państw Ameryki Środkowej.

Obecnie wyspa ta zamieszkiwana jest głównie przez Murzynów (76%), Mulatów (15%) oraz przez Hindusów (1%). Całkowita liczba ludności wynosi **2 804 000**, natomiast gęstość zaludnienia **255 osób/km²**. Główne wyznania to: protestanci (61%), katolicy i rastafarianie. Rastafarianie to członkowie ruchu mesjanistycznego na Jamajce, zapoczątkowanego w latach 30. bieżącego stulecia. Według wiary rastafariańskiej, jedynym prawdziwym bogiem jest późniejszy cesarz Etiopii – Haile Selassie, znany wcześniej jako Ras Safari. Według ich wierzeń prawdziwym Syjonem jest Etiopia. Popularną muzyką tego ruchu jest reggae.

1.3. Geografia

Powierzchnia wyspy zajmuje 11,42 tys. km² - ciągnie się 235 km ze wschodu na zachód, od cypla Morant Point po Negril, a w najszerszym miejscu ma 82 km. 2,5 mln mieszkańców wyspy to niezwykła mieszanka pochodzenia afrykańskiego, arabskiego, indiańskiego, europejskiego, która dała początek narodowemu mottu: "Z wielu narodów - jeden".

Jamajka leży na Morzu Karaibskim. Ponad połowa wyspy wznosi się 300 m nad poziomem morza. Najwyższy szczyt - Blue Mountain Peak - ma 2256 m i znajduje się w odległości 16 km od nadbrzeżnej równiny na wschód od Kingston.

Mapa Jamajki z wyszczególnionymi największymi resortami turystycznymi.

Geolodzy są zdania, że Jamajka i sąsiadujące z nią wyspy na Morzu Karaibskim wykształciły się z wypiętrzenia wulkanicznego, które wyrosło z morskich wód miliony lat temu. Niższe tereny wokół wierzchołków wyłoniły się ok. 30 mln lat temu. Dwie trzecie wyspy nadal pokrywa czapa białego wapienia, będącego pozostałością szkieletów morskich organizmów. Proces kształtowania się tego obszaru osiągnął punkt kulminacyjny ok. 20 mln lat temu wraz z powstaniem wyspy. Cocpit Country oraz niezliczone jaskinie zdradzają oceaniczne pochodzenie wyspy. Zaliczają się do nich Twin Sisters na wybrzeżu Hellshire niedaleko Kingston oraz szereg niesamowitych pieczar w rejonie Cockpit, zwanych Windsor Cave, które ciągną się przez niemal 3 km.

Kiedy na wyspę przybyli Europejczycy, jedynymi miejscowymi owocami były: gwajawa, ananas, jabłko cukrowe i caimito. Większość obecnie uprawianych tu roślin została sprowadzona przez ludzi. Europejczycy dali początek trzcinie cukrowej, bananom i owocom cytrusowym, a w XVII w. kupcy hiszpańscy przywieźli z Malezji orzechy kokosowe. Stanowiący podstawę jamajskiego śniadania owoc ackee został sprowadzony na statkach niewolniczych z Afryki Zachodniej w 1778 r. Drzewo pimentowe, z którego pozyskuje się ziele angielskie, jest rośliną miejscową, podobnie jak mahoe - narodowe drzewo jamajskie. Narodowym kwiatem jest kwitnący na fioletowo gwajakowiec.

Zidentyfikowano blisko 3 tys. odmian roślin kwitnących. Wyłącznie na Jamajce występuje ok. 800 z nich, w tym 550 gatunków paproci, 200 storczykowatych oraz 60 bromeliowatych, zwanych tu dziką sosną. Całą wyspę bujnie porasta przywieziony z Chin bambus.

Na Jamajce mieszkają szczury oraz polujące na nie mangusty, sprowadzone przez XIX-wiecznych plantatorów. Rzadko spotykany królik jamajski przypomina z wyglądu świnkę morską, ale w rzeczywistości jest spokrewniony ze szczurem. Wyspa obfituje w nietoperze, ok. 25 gatunków przemieszkuje cicho w tutejszych dzwonnicach. Spokojne wody na południowym i wschodnim wybrzeżu zamieszkuje natomiast ogromny i łagodny manat, który stał się inspiracją legend o syrenach.

Zmniejsza się liczba krokodyli. Wszechobecny gekon kontroluje populację insektów. Na wzgórzach Hellshire nadal żyje ok. 100 wielkich jamajskich legwanów, które przez długi czas uważano za wymarłe. Na wyspie występują nieliczne pająki. Spotkać tu można ponad 200 gatunków ptaków, w tym 25 endemicznych. Narodowy ptak, doctor bird (koliber czarnogłowy), występuje wyłącznie na Jamajce i buszuje po wyspowych ogrodach

kwiatowych, a w lasach żyją jaskrawożółte, pomarańczowe i zielone papugi. Urubu (sępniki) różowogłowe przetrząsają śmietniki i patroszą zdechłe zwierzęta.

Klimat Jamajki od zawsze stanowi jej największą atrakcję. Ciepło, które kusilo najdawniejszych przybyszów, co roku przyciąga ponad milion spragnionych słońca turystów. Pory roku nie występują, roczna średnia temperatura wynosi ok. 27°C na wybrzeżu, spadając do 20 i nieco poniżej w wyższych partiach gór. Na szczytach Gór Błękitnych z rzadka mogą występować warunki "polarne" z temperaturą poniżej 10°C.

1.4. Gospodarka

Jednostka monetarna Jamajki jest dolar jamajski (JAM). Swój rozwój gospodarczy Jamajka opiera na bogatych złożach boksytów. W 1950 r. rozpoczęto eksploatację tego surowca w Górach Błękitnych na wschodzie kraju. Początkowo nie zajmowano się ich przetwórstwem, obecnie większość wydobywanych boksytów przetapia się na miejscu w aluminium. W roku 2001 Jamajka zajmowała 4 miejsce w świecie pod względem wydobycia boksytów. Z zakładów przemysłu przetwórczego, poza hutnictwem aluminium, największy potencjał posiada przemysł spożywczy (cukrownie, wytwórnie rumu) oraz petrochemiczny, materiałów budowlanych, włókienniczy i odzieżowy. Gałęzią gospodarki dorównującą jamajskiemu górnictwu jest dynamicznie rozwijająca się **turystyka**. Kwota wpływów z tej branży odpowiada **87%** wartości eksportu Jamajki i o 35% przewyższa wpływy kraju ze sprzedaży aluminium i boksytów. Liczby te pokazują jak ważną w skali kraju dziedziną gospodarki jest turystyka. Najniższy udział w wytworzeniu PKB jest notowany w rolnictwie. Ziemie uprawne zajmują ok. 25% pow. kraju (w tym plantacje 6%), łąki i pastwiska 18%, lasy prawie 30%. Najważniejsze znaczenie mają uprawy plantacyjne, głównie trzcina cukrowa, drzewa cytrusowe, banany, palma kokosowa, bataty, jams, kawa, kakao, kukurydza. Hodowla głównie kóz, bydła i trzody chlewnej.

Produkt krajowy brutto na mieszkańca wynosi 4700 USD (2006), natomiast wzrost PKB: 2,5%. Zadłużenie zagraniczne: 6 mld USD. Stopa bezrobocia to 11,3% (2006). Na Jamajce od lat utrzymuje się ujemny bilans handlowy: import: 5,650 mld USD; eksport: 1,983 mld USD. Ponad połowę wartości eksportu stanowią tlenki glinu i boksyty; ponadto cukier, banany, rum oraz wyroby przemysłu tekstylnego. Importuje się ropę naftową i jej pochodne, maszyny i środki transportu, chemikalia. Głównymi partnerami w handlu są Stany Zjednoczone, Wenezuela, Kanada, W. Brytania, Niemcy, Japonia.

Tab.1. Zatrudnienie według sektora usług w latach 2004-2007

EMPLOYMENT IN LARGE ESTABLISHMENTS, BY MAJOR INDUSTRY GROUPS, 2004 - 2007				
Major Industry Group	Average 2004	First 2005	Three 2006	Quarters 2007
Mining	3,848	3,951	4,011	4,060
Manufacturing	40,178	40,747	41,257	41,039
Electricity, gas and Water	3,855	3,796	4,106	4,189
Construction	6,424	6,560	6,847	7,166
Trade, Hotels & Restaurants	54,523	55,149	55,057	55,413
Transport, Storage & Communications	16,108	15,935	16,399	16,605
Financing, Insurance, Real Estate & Business Services	31,243	31,943	32,422	33,248
Community, Social & Personal Services	13,530	13,541	13,542	14,216
All Sectors	169,708	171,621	173,641	175,936

Źródło: <http://www.statinja.com/stats.html>

Na podstawie danych umieszczonych w powyższej tabeli, możemy stwierdzić, że na wyspie najwięcej osób zatrudnionych jest w branży turystycznej(handel, hotele i restauracje) - **55 413**.

Rozdział II Warunki rozwoju turystyki

2.1. Warunki naturalne rozwoju turystyki

Linia brzegowa jamajki jest dobrze rozwinięta, z licznymi zatokami, półwyspami i przylądkami. Wokół wyspy obserwujemy rafy koralowe. Większą część powierzchni wyspy stanowią tereny wyżynno-górzyste, a najwyższy punkt na wyspie mierzy 2256 m n.p.m. w górach Błękitnych, we wschodniej części wyspy. Nad morzem występuje pas nizin nadbrzeżnych. W pn.- zach. obszarach, zbudowanych z wapieni, zachodzą silnie rozwinięte procesy krasowe. Występują również trzęsienia ziemi; katastrofalne w 1692 i 1907 roku. Klimat Jamajki możemy określić na równikowy, wybitnie wilgotny, ze średnią roczną sumą opadów około 2000mm, na północnym wschodzie 7000mm. temperatury są zróżnicowane: od 15-18° C na płaskowyżu i w górach, do 24-28° C na nizinach. W lecie i jesienią możemy zaobserwować cyklony. Sieć rzeczna na Jamajce jest dobrze rozwinięta, brak natomiast większych jezior. W zróżnicowanej budowie geologicznej, na obszarach aktywnych sejsmicznie, występują źródła mineralne (w tym także gorące). W pd. i zach. części wyspy,

na obszarach nadmorskich występują bagna i mokradła, zajmujące ponad 20% powierzchni kraju. Naturalną szatę roślinną tworzyły na wsch. lasy, zrzucające liście na okres suszy oraz miejscami wilgotne lasy równikowe. Zachodnia część wyspy porasta roślinność sawannowa, a na wybrzeżach namorzyny.

2.2. Rejony koncentracji ruchu turystycznego

Jamajka podzielona jest na 14 regionów. Są to: **Manchester** - znajduje się południowo-centralnej części wyspy. Jest szóstym co do wielkości regionem Jamajki. Większe miasta w regionie: Christiana, Mile Gully, Newport, Porus, Williamsfield; **Clarendon** - znajduje się na południu wyspy; **Westmoreland** - znajduje się na południowo-zachodnim krańcu wyspy; **Portland** - znajduje się na północno-wschodnim krańcu wyspy. Jest siódmym co do wielkości regionem. Największe miasta regionu: Buff Bay, Manchioneal. Jest znany z pięknych plaż; **Kingston** - znajduje się na południowym wybrzeżu wyspy i obejmuje stolicę Kingston (ale nie w całości); **Hanover** - znajduje się na północno-zachodnim krańcu wyspy, oprócz Kingston jest najmniejszym regionem na wyspie; **Saint Ann** - znajduje się na północy wyspy. Jest często nazywany *Ogrodem Jamajki* ze względu na piękną przyrodę. Największe miasta regionu: Ocho Rios, Browns Town, Runaway Bay, Claremont. Urodzili się tu m.in. Bob Marley, Burning Spear i Marcus Garvey; **Saint Catherine** - znajduje się na południu wyspy i jest czwartym co do wielkości regionem. Znajduje się tu pierwsza stolica Jamajki - Sante Jago De La Vega (aktualnie Spanish Town); **Saint James** - znajduje się na północnym zachodzie wyspy; **Saint Andrew** - znajduje się w południowo-centralnej części wyspy, na północ od Kingston. Jest miejscem narodzin Linforda Christie; **Saint Elizabeth** - znajduje się na południowym zachodzie wyspy. Jest drugim co do wielkości regionem Jamajki; **Trelawny** - znajduje się na północnym zachodzie wyspy. Jest piątym co do wielkości regionem kraju; **Saint Thomas** - znajduje się na południowo-wschodnim krańcu wyspy; **Saint Andrew** - znajduje się w południowo-centralnej części wyspy, na północ od Kingston; **Saint Mary** - znajduje się na północnym wschodzie wyspy; **Surrey** - jedno z 3 hrabstw Jamajki, położone na wschodzie wyspy. W jego skład wchodzi 4 regiony: Kingston, Portland, Saint Andrew, Saint Thomas.

Kingston - jeden z 14 regionów Jamajki. Znajduje się na południowym wybrzeżu wyspy i obejmuje stolicę Kingston (ale nie w całości). Jest stolicą Jamajki położoną nad Morzem Karaibskim. Liczba mieszkańców 104 tys. (zespół miejski ok. 590 tys.). Ważny port morski i port lotniczy. Miasto zostało założone przez Anglików w 1693 roku w pobliżu zniszczonej

przez trzęsienie ziemi z 1692 miejscowości Port Royal. Kingston stało się stolicą w 1872 (poprzednio było nią Spanish Town). We wrześniu 2004 r. miasto nawiedził huragan "IVAN". Spowodował duże zniszczenia. W mieście znajduje się: muzeum Boba Marleya (gdzie zobaczyć można osobiste rzeczy Boba, miejsce w którym nagrywał piosenki oraz hologram do złudzenia przypominający jego postać), Muzeum Narodowe, Devon House - piękna posiadłość z końca XIX w. pierwszego czarnoskórego milionera wyspy (dziś mieszczą się tu kafejki i sklepy z pamiątkami), Ogrody Botaniczne Hope, Hiszpańskie Miasto wraz z Katedrą St James (stanowi ono wyjątkową mieszankę architektury hiszpańskiej z późniejszą brytyjską).

Montego Bay - miasto w północno-zachodniej części Jamajki, nad Morzem Karaibskim. Około 80 tys. mieszkańców; największy ośrodek turystyczny kraju; kąpielisko morskie; przemysł środków transportu, spożywczy; port morski. Czwarte co do wielkości miasto kraju. Miasto to jest jednym z najlepszych resortów turystycznych na Karaibach, a to za sprawą atrakcji turystycznych, jak również dzięki hotelom gwarantującym swoim gościom najlepszą obsługę (Hotele Ritz Carlton, Half Moon, Round Hill i wiele innych). Warto odwiedzić rezydencję Rose Hall - Great House; legenda głosi, że nawiedza ją duch byłej właścicielki, morderczyni trzech mężów.

Falmouth – to zabytkowa miejscowość położona na wschód od Montego Bay, która zachwyca przede wszystkim swoją kolonialną architekturą ale także naradzającym się właśnie tu jamajskim stylem. Godny uwagi jest rynecek, gdzie lokalna ludność sprzedaje swoje wyroby oraz dystrykt historyczny, gdzie znajdują się budowle w gregoriańskim stylu, takie jak Centrum Handlowe i Historyczne Alberta Georga, rezydencja Johna Tharpa, dom plantatora Edwarda Barretta, Greenwood Great House oraz anglikański Kościół Św. Piotra. Znajdują się tu także piękne piaszczyste plaże.

Błękitna Laguna – to piękne miejsce położone w okolicy Port Antonio w Górach Błękitnych. Znajduje się tam jezioro o szmaragdowych wodach i wapiennym podłożu. Legenda głosi iż wody nie mają dna i że zamieszkuje je potężny smok. Niedaleko laguny wznosi się najwyższy szczyt Jamajki Blue Mountain Peak, skąd przy bezchmurnym niebie można obserwować panoramę całej wyspy.

Port Antonio - miasto na Jamajce w hrabstwie Surrey. Miasto jest stolicą regionu Portland, leży na północno-wschodnim wybrzeżu Jamajki, około 100 km od stolicy kraju Kingston. Populacja miasta wynosi 12,285 w 1982 i 13,246 w 1991. Jest trzecim największym portem

wyspy, znanym jako morski punkt pośrednictwa w handlu bananami i orzechami kokosowymi, oraz jako jeden z ważnych ośrodków turystycznych (turystyka jest głównym motorem gospodarki miasta).

Port Antonio był sennym przybrzeżnym miastem do 1880 roku, kiedy drobny handlarz Lorenzo Dow Baker zaczął eksportować banany z Jamajki i szczęśliwie wypromował Port Antonio jako cel podróży dla bogatych Amerykanów. Mały port stał się szybko rozwijającym się miastem.

Mandeville – to jedno z piękniejszych zachowanych w angielskim stylu miast na Jamajce. Położone w górzystej części wyspy, wygląda praktycznie tak samo jak 200 lat temu. Najważniejsze atrakcje miasta to: Park Cecil Charlton, Posiadłość Huntington Summit oraz XVIII wieczne domy Marshall Pen i Roxborough.

Negril - to zabytkowa miejscowość położona na wschód od Montego Bay, która zachwyca przede wszystkim swoją kolonialną architekturą ale także naradzającym się właśnie tu jamajskim stylem. Warto odwiedzić tu rynecek gdzie lokalna ludność sprzedaje swoje wyroby oraz dystrykt historyczny, gdzie znajdują się zabytkowe budowle w gregoriańskim stylu, takie jak **Centrum Handlowe i Historyczne Alberta Georga**, rezydencja **Johna Tharpa**, dom plantatora **Edwarda Barretta**, **Greenwood Great House**, **Martha Brae Rafters' Village** oraz anglikański **Kościół Św. Piotra**.

Treasure Beach – jest to gmina w regionie Saint Elizabeth. Miasto przypomina afrykańską sawannę. Jest to miejsce gdzie występują najmniejsze opady deszczu na wyspie. Miasto porasta kwitnący na fioletowo gwajakowiec. Głównym zajęciem mieszkańców Treasure Beach jest rybołówstwo.

Oracabessa – jest to miasto położone 13 mil na wschód od Ocho Rios i Boscobel. Będąc w Oracabessa trzeba odwiedzić koniecznie Port Maria. Większość miasta należy do regionu St. Mary . Miasto odwiedzają chętnie gwiazdy hollywood. Swój dom (Goldeneye)miał tutaj Ian Flemming twórca książek o Jamesie Bondzie.

Wodospady - jednymi z najpiękniejszych są Reach Falls, otoczone dziewiczym lasem deszczowym. Wodne kaskady uderzają o wapienne skały, które tworzą naturalne schody. Inne wodne atrakcje to Summerset Falls, gdzie można nie tylko podziwiać piękno wodospady, ale

także pływać w skalnych głębokich basenach. Ciekawe są też Dunn's River Falls, po których można się wspinać.

Najbarwniejsze święta i wydarzenia

6 i 7 stycznia – Maroon Festival w Accompong: święto z okazji podpisania pokojowego traktatu między rządem Jamajki a maronami; po zakończeniu ceremonii wielki festyn na plaży

6 lutego – Bob Marley Birthday Bash: w różnych miejscach kraju obchodzi się dzień urodzin Boba Marleya

kwiecień – Jamaica Carnival: przez kilka dni na początku miesiąca grają zespoły calypso i soca; kolorowo ubrani muzycy i tancerze paradują ulicami Kingston, Montego Bay, Negril i Ocho Rios

czerwiec – Jazz Festival w Ocho Rios: przez cały tydzień od rana do wieczora grają muzycy jazzowi z całego świata. W kolebce jerk food, nad Boston Beach, kucharze z całej Jamajki walczą o palmę pierwszeństwa w sztuce przyrządzania narodowej potrawy

lipiec/sierpień – Reggae Sumfest w Montego Bay: stały punkt w kalendarzu imprez. Zajął miejsce legendarnego Sunsplash. Na trwającym 5 dni i nocy letnim festiwalu występują największe współczesne gwiazdy reggae

6 sierpnia – Dzień Niepodległości: ulicami stolicy przechodzą uroczyste parady

pierwsza sobota grudnia – Reggae Marathon w Negrilu: od 2000 r. w pierwszą sobotę miesiąca; początek imprezy we wczesnych godzinach porannych.

2.3. Dostępność komunikacyjna

Łączna długość dróg na Jamajce wynosi 20 996 km. Drogi utwardzone to 15 386 km (w tym 33 km dróg ekspresowych), nieutwardzone 5610. Na wyspie znajduje się 736 mostów. Głównym przewoźnikiem w transporcie lądowym jest JUTC (Jamaican Urban Transit Company), obsługuje on 43 dworce. Trwa budowa głównej autostrady która połączy 2 wielkie kurorty: Montego Bay i Kingston. Ciekawą alternatywą dla transportu publicznego jest JUTA (Jamaica Union for Travellers Association), czyli transport przygotowany specjalnie dla turystów, który oferuje przewozy komfortowymi autokarami, autobusami lub samochodami. Na wyspie znajduje się wiele wypożyczalni samochodów oraz postojów taksówek. Długość linii kolejowych wynosi 370 km, 207 km należy do Jamaica Railway Corporation (Jamajskiej Korporacji Kolejowej). Na wyspie znajdują się 43 lotniska, w tym 14 jest zamkniętych (część uległa zniszczeniu po przejściu huraganu). Międzynarodowe lotniska są dwa: w Kingston (Norman Manley) i Montego Bay (Sangster) – nazwy pochodzą od

nazwisk poprzednich premierów. Pozostałe to lotniska prywatne (21), publiczne (4) oraz należące do wojska (2). Popularną formą transportu są właśnie krótkie krajowe loty lokalnymi liniami lotniczymi.

Obecnie nie ma bezpośredniego połączenia lotniczego z Polski na Jamajkę. Aby się tam dostać należy albo wykupić bilet czarterowy w biurze podróży albo wybrać lot z przesiadką. Przeloty oferują zarówno tani przewoźnicy jak i największe linie lotnicze świata. Najbliżej Polski wyloty odbywają się z lotnisk w Berlinie, Frankfurtu oraz Londynie. Na wyspę można się dostać również rejsowym statkiem.

American Airlines uruchomiło od czerwca 2008 codzienne loty z Ft. Lauderdale do Kingston. Air Jamaica uruchomiła w sierpniu 2008 roku połączenia lotnicze z Orlando i Barbadosu oraz dodała nowe cztery loty z Curacao, zwiększyło również liczbę lotów z Los Angeles z czterech do sześciu.

Linie oferujące rejsy, w 2008 roku oddały do użytku 8 nowych statków, a w przeciągu kolejnych czterech lat liczba ta powiększy się o 35 kolejnych jednostek pływających.

Tab.2. Międzynarodowe lotniska Jamajki.

	Liczba pasażerów	Samoloty
Norman Manley International Airport (NMIA) Kingston	422,190	23 304
Sangster International Airport (SIA) Montego Bay	1,278,595	48 706

Źródło: Annual Ravel Statistic 2007

Widzimy, że lotnisko w Montego Bay w 2007 roku przyjęło zdecydowanie więcej pasażerów niż lotnisko w Kingston. W ilości posiadanych samolotów również przoduje lotnisko w Montego Bay.

Tab.3 Przyjazdy turystów w 2007 roku według głównych portów lotniczych (w poszczególnych miesiącach)

	KINGSTON		% INC./DEC. 2007/06	MONTEGO BAY		% INC./DEC. 2007/06
	2006	2007		2006	2007	
January	26,500	27,226	2.7%	104,195	102,530	-1.6%
February	26,696	26,218	-1.8%	111,732	106,731	-4.5%
March	33,560	35,227	5.0%	133,879	129,320	-3.4%
April	37,218	35,336	-5.1%	126,054	115,225	-8.6%
Jan.-Apr.	123,974	124,007	0.0%	475,860	453,806	-4.6%
May	30,500	31,567	3.5%	103,402	100,477	-2.8%
June	43,299	38,996	-9.9%	115,126	117,454	2.0%
July	52,774	55,017	4.3%	127,241	140,392	10.3%
August	40,315	33,799	-16.2%	101,316	102,861	1.5%
September	22,964	25,239	9.9%	57,433	64,465	12.2%
October	25,150	28,580	13.6%	69,201	79,625	15.1%
November	28,792	30,874	7.2%	93,124	93,600	0.5%
December	54,861	54,111	-1.4%	113,573	125,915	10.9%
May - Dec.	298,655	298,183	-0.2%	780,416	824,789	5.7%
Jan. - Dec.	422,629	422,190	-0.1%	1,256,276	1,278,595	1.8%

źródło:
Annuala
Travel
Statistic
2007
Na

podstawie danych zawartych w tabeli, możemy stwierdzić, że w lipcu zarówno lotnisko w Kingston

jak i w Montego Bay odnotowało największą liczbę przyjazdów turystycznych. Lotnisko w Montego Bay odnotowało nieznaczny wzrost przyjazdów w porównaniu z rokiem poprzednim o 1,8%, natomiast port lotniczy w Kingston zanotował spadek o 0,1%.

Najważniejsze porty morskie Jamajki to Kingston, Port Esquivel, Ocho Rios, Montego Bay, Port Kaiser, Port Rhoades oraz Rocky Point .

Odległości i czas podróży między wybranymi miastami:

✓ Kingston – Mandeville	98km	1,5h
✓ Montego Bay – Negril	84km	1,5h
✓ Montego Bay – Ocho Rios	108km	2,0h
✓ Negril – Trasure Beach	108km	2,0h
✓ Ocho Rios – Port Antonio	106km	2,5h
✓ Ocho Rios – Kingston	87km	1,5h
✓ Port Antonio – Kingston	98 km	2,0h
✓ Kingston – Montego Bay	191km	4,0h

2.4. Baza noclegowa

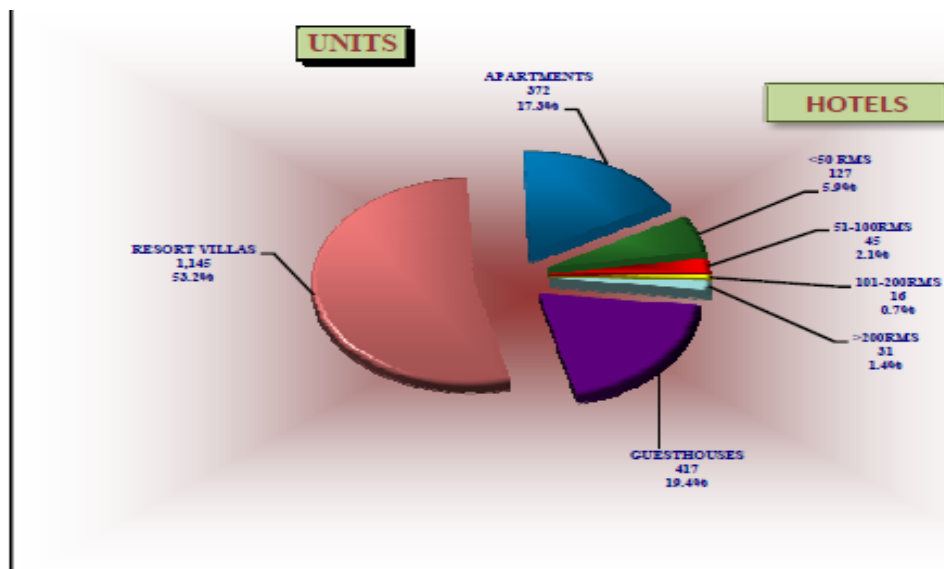
Baza zapewniająca turystom zakwaterowanie jest na Jamajce bardzo dobrze rozwinięta. Hotele i ośrodki oferują szeroki zakres usług takich jak: spa, sporty wodne, tenis, golf. Posiadają także pakiety dla turystów chcących spędzić tam miesiąc miodowy, popularnością cieszą się również hotele które zapewniają rozrywkę dla osób dorosłych np. 3 hotele Hedonism.

Tab.4. Sieci i łańcuchy hotelowe .

Grupa	Salon konferencyjne	Restauracje	Pole golfowe	Spa
Round Hill . .	Hanover	1	Nie	tak
Round Hill	Georgian			
Round Hill	Pineapple			
Sunset Beach Resort & Spa	1	3	Nie	tak
Sunset Jamaica Grande	8			
Half Moon	-	12	Tak	tak
Rose Hall Beach and Country Club	6	6	Tak	nie
Holiday Inn	3	4	Nie	nie
Ritz Carlton	6	3	Tak	tak

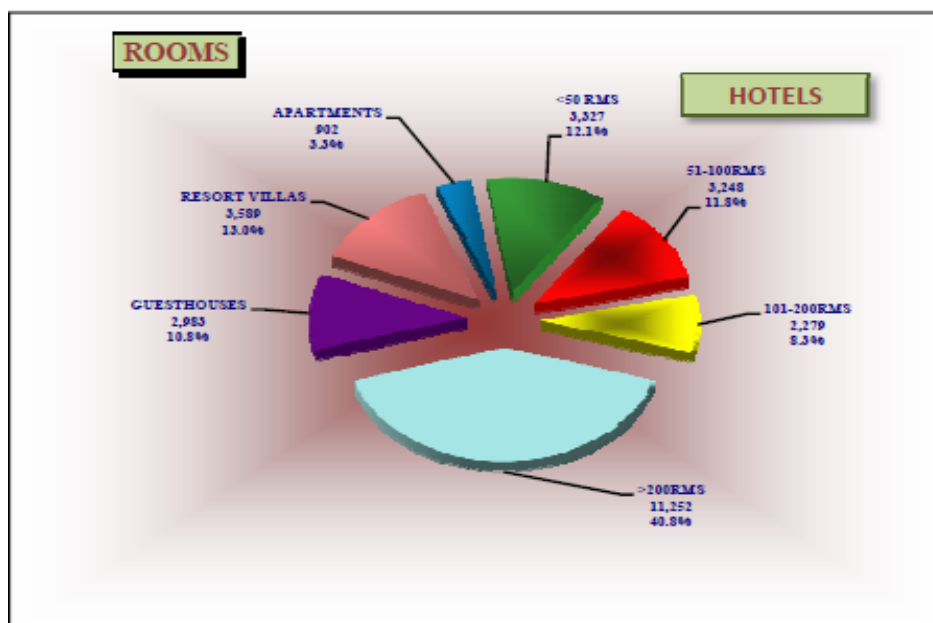
Źródło: www.jtbonline.org/

Wykres.1 Struktura bazy noclegowej Jamajki – liczba hoteli (według ilości pokoi), apartamentów, pokoi gościnnych, willi (2007 r.)

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Wykres.2 Struktura bazy noclegowej Jamajki – liczba pokoi w poszczególnych miejscach zakwaterowania

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Tab.5 Obiekty hotelarskie według regionów i kategorii

<u>ALL-INCLUSIVE</u>		
	UNITS	ROOMS
MONTEGO BAY	17	4,235
OCHO RIOS	17	4,925
NEGRIL	18	3,174
OTHER AREAS	1	360
ISLAND	53	12,694

<u>NON ALL-INCLUSIVE</u>		
	UNITS	ROOMS
	22	1,147
	18	826
	36	1,314
	46	2,359
	122	5,646

<u>UNDER 100 ROOMS</u>		
	UNITS	ROOMS
MONTEGO BAY	25	1,073
OCHO RIOS	21	1,038
NEGRIL	44	1,708
OTHER AREAS	42	1,399
ISLAND	132	5,218

<u>OVER 100 ROOMS</u>		
	UNITS	ROOMS
	14	4,309
	14	4,713
	10	2,780
	5	1,320
	43	13,122

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Tab.6. Zakwaterowanie turystyczne z uwzględnieniem rodzaju i miejsca

UNITS						ROOMS					
	2003	2004	2005	2006	2007		2003	2004	2005	2006	2007
Kingston											
<= 50 rooms	14	11	11	11	11	356	292	295	272	272	
51 - 100	4	4	4	5	6	282	282	282	346	406	
101 - 200	2	2	2	2	2	306	306	306	307	307	
> 200 rooms	2	2	2	2	2	653	653	653	653	653	
Hotels	22	19	19	20	21	1,597	1,533	1,536	1,578	1,638	
Guest Houses	87	87	92	99	104	361	361	366	367	540	
Resorts Villas	2	2	2	2	2	12	12	12	12	12	
Apartments	16	16	16	15	14	171	171	171	151	137	
Total	127	124	129	136	141	2,141	2,077	2,085	2,108	2,327	
Montego Bay											
<= 50 rooms	28	28	28	28	29	752	752	751	751	793	
51 - 100	10	10	10	10	10	756	756	756	771	771	
101 - 200	7	7	7	7	7	995	995	994	994	994	
> 200 rooms	9	9	9	9	10	3,374	3,374	3,373	3,376	3,742	
Hotels	54	54	54	54	56	5,877	5,877	5,874	5,892	6,300	
Guest Houses	76	75	77	64	65	543	532	554	505	500	
Resorts Villas	387	378	380	379	360	1,376	1,312	1,299	1,302	1,292	
Apartments	14	14	14	14	14	223	223	223	223	223	
Total	531	521	525	511	496	8,019	7,944	7,950	7,922	8,315	
Ocho Rios											
<= 50 rooms	16	17	15	17	19	446	489	394	457	492	
51 - 100	10	10	13	12	12	732	736	937	887	887	
101 - 200	7	7	6	6	6	969	969	848	848	848	
> 200 rooms	8	7	8	9	9	2,417	2,409	3,268	3,819	3,978	
Hotels	41	41	42	44	46	4,564	4,603	5,447	6,011	6,205	
Guest Houses	57	53	58	58	61	345	323	328	333	375	
Resorts Villas	446	426	415	421	426	1,276	1,213	1,168	1,186	1,185	
Apartments	311	298	285	279	282	592	573	463	456	459	
Total	855	818	800	802	815	6,777	6,712	7,406	7,986	8,224	
Negril											
<= 50 rooms	40	41	41	42	42	1,076	1,151	1,153	1,180	1,180	
51 - 100	12	12	13	13	13	823	823	880	886	897	
101 - 200	2	1	1	1	1	272	130	130	130	130	
> 200 rooms	7	9	9	9	9	1,918	2,574	2,574	2,650	2,650	
Hotels	61	63	64	65	65	4,089	4,678	4,737	4,846	4,857	
Guest Houses	100	100	103	94	96	953	946	958	855	866	
Resorts Villas	253	247	239	246	235	758	737	678	695	693	
Apartments	51	52	52	52	52	51	53	53	53	53	
Total	465	462	458	457	448	5,851	6,414	6,426	6,449	6,469	
Port Antonio											
<= 50 rooms	12	12	12	12	12	210	253	253	253	253	
51 - 100	3	2	2	2	2	222	170	170	170	170	
101 - 200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
> 200 rooms	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Hotels	15	14	14	14	14	432	423	423	423	423	
Guest Houses	43	43	42	45	45	285	294	282	288	288	
Resorts Villas	98	96	88	89	91	264	259	252	258	274	
Apartments	1	1	1	1	1	10	10	10	10	10	
Total	157	154	145	149	151	991	986	967	979	995	
Southcoast											
<= 50 rooms	13	12	13	13	14	312	302	323	323	337	
51 - 100	2	2	2	2	2	115	117	117	117	117	
101 - 200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
> 200 rooms	0	0	1	1	1	0	0	360	360	360	
Hotels	15	14	16	16	17	427	419	800	800	814	
Guest Houses	43	42	42	40	46	287	283	283	293	414	
Resorts Villas	26	19	26	30	31	112	92	102	118	133	
Apartments	9	9	9	9	9	20	20	20	20	20	
Total	93	84	93	95	103	846	814	1,205	1,231	1,381	
All Island											
<= 50 rooms	123	121	120	123	127	3,152	3,239	3,169	3,236	3,327	
51 - 100	41	40	44	44	45	2,930	2,884	3,142	3,177	3,248	
101 - 200	18	17	16	16	16	2,542	2,400	2,278	2,279	2,279	
> 200 rooms	26	27	29	30	31	8,362	9,010	10,228	10,858	11,383	
Hotels	208	205	209	213	219	16,986	17,533	18,817	19,550	20,237	
Guest Houses	406	400	414	400	417	2,774	2,739	2,771	2,641	2,983	
Resorts Villas	1,212	1,168	1,150	1,167	1,145	3,798	3,625	3,511	3,571	3,589	
Apartments	402	390	377	370	372	1,067	1,050	940	913	902	
Total	2,228	2,163	2,150	2,150	2,153	24,625	24,947	26,039	26,675	27,711	

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

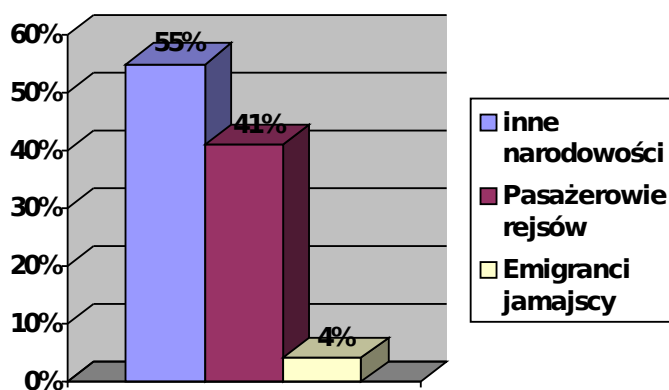
III Rozdział Analiza rynku turystycznego Jamajki

3.1. Rynek recepcji turystycznej

Według Caribbean Tourism Organization (CTO) liczba turystów odwiedzających region Karaibów wzrosła o 1,5% i wyniosła w 2007 roku 22,5 miliona. Jeśli chodzi o samą **Jamajkę** to liczba turystów odwiedzających ten kraj wyniosła **1,700,785** i wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o **1,3%**. Emigranci jamajscy to **127 518** przyjazdów, wzrost o 26,6%. Pasażerowie rejsów **1,179,504** przyjazdów, spadek w porównaniu z rokiem 2006 o 11,8% oraz inne narodowości **1,573,267** przyjazdów, zaobserwowano tutaj minimalny spadek o 0,3%.

Jamajka zakończyła 2007 rok z najlepszym jak do tej pory wynikiem w wielkości przyjazdów turystów. W okresie od stycznia do czerwca Jamajka odnotowała spadek liczby turystów o 2,9%. natomiast w drugim półroczu 2007 roku od miesiąca lipca do grudnia nastąpiła sytuacja odwrotna, zaobserwowano wzrost liczby odwiedzających wyspę i wynosiła ona 834,478 przyjazdów co oznacza wzrost o 6,1% w porównaniu z tym samym okresem 2006 roku.

Wykres. 3. Liczba turystów odwiedzających Jamajkę (2007r.)

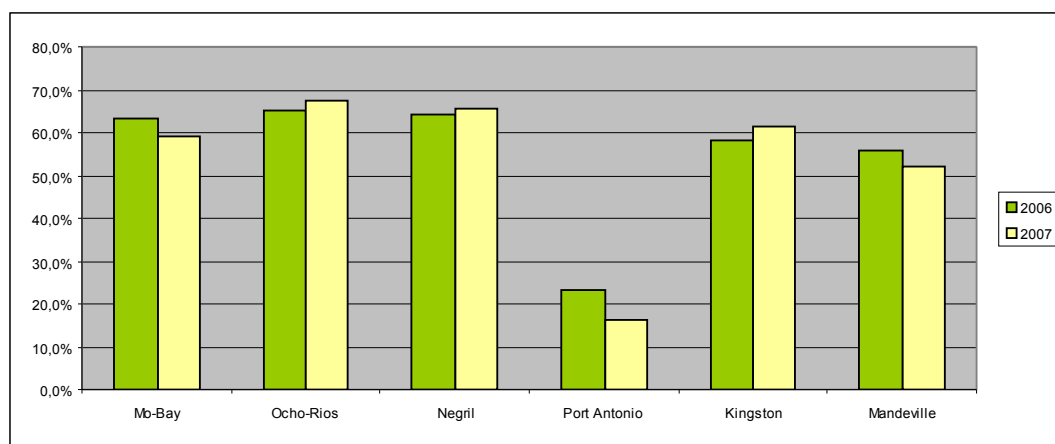
źródło: opracowanie własne na podstawie Annual Travel Statistic 2007

Tab. 7. Całkowita liczba przyjazdów na Jamajkę w latach 2003 – 2007 według miesięcy

	2003	2004	2005	2006	2007
January	101,306	109,350	116,844	130,695	129,756
February	111,458	120,129	123,022	138,428	132,949
March	129,485	136,606	155,103	167,439	164,547
April	111,974	131,101	123,578	163,272	150,561
Jan.-Apr.	454,223	497,186	518,547	599,834	577,813
May	102,021	111,759	110,821	133,902	132,044
June	122,071	133,393	132,710	158,425	156,450
July	144,039	160,231	151,289	180,015	195,409
August	128,219	129,526	117,898	141,631	136,660
September	76,535	64,940	72,926	80,397	89,704
October	86,639	84,802	87,467	94,351	108,205
November	98,048	97,084	121,740	121,916	124,474
December	138,490	135,865	165,265	168,434	180,026
May - Dec.	896,062	917,600	960,116	1,079,071	1,122,972
Jan. - Dec.	1,350,285	1,414,786	1,478,663	1,678,905	1,700,785
% Inc./Dec.	6.6	4.8	4.5	13.5	1.3

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Wykres 4. Obłożenie hoteli według największych resortów turystycznych (2007)

źródło: opracowanie własne na podstawie Annual Travel Statistic 2007

Na podstawie danych zawartych w wykresie możemy stwierdzić, że największe obłożenie hoteli w 2007 roku odnotowały Ocho-Rios, Negri oraz Kingston i kształtowało się ono na poziomie ok. 70%, natomiast Port Antonio znalazł się na ostatnim miejscu wśród największych resortów Jamajki.

Rynki zagraniczne – wyjazdy turystyczne na Jamajkę

Tab. 8. Liczba turystów odwiedzających z głównych rynków zagranicznych (w tys.)

Countries	Stopovers in Thousands								%Change 2007/06
	2004	%Share	2005	%Share	2006	%Share	2007	%Share	
U.S.A.	996.1	70.4	1,058.3	71.6	1,190.7	70.9	1,132.5	66.6	-4.9
Europe	241.9	17.1	233.9	15.8	256.1	15.3	288.9	17.0	12.8
Canada	105.6	7.5	116.9	7.9	153.6	9.1	190.7	11.2	24.1
Caribbean	51.5	3.6	50.2	3.4	55.9	3.3	63.0	3.7	12.5
Latin America	8.5	0.6	8.4	0.6	11.1	0.7	12.2	0.7	9.6
Other Countries	11.0	0.8	10.9	0.7	11.5	0.7	13.6	0.8	18.1
Total	1,414.8	100.0	1,478.7	100.0	1,678.9	100.0	1,700.8	100.0	1.3

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

W 2007 roku Jamajkę odwiedziło najwięcej turystów z USA, Europy i Kanady.

Stany Zjednoczone

Najczęściej wyspę odwiedzają Amerykanie. W 2007r. liczba obywateli USA którzy odwiedzili Jamajkę wyniosła **1,132,532mln** czyli o 4,9% mniej niż w 2006r. (1,190,721mln);średnia długość pobytu Amerykanów na wyspie to 8 dni.

Cel podróży Amerykanów:

- **wakacje wypoczynek** 79%, 895,106os.
- **odwiedziny krewnych i znajomych** 9.1%,102,698 os.
- **biznes** 4.8%,54,446os.
- **Inne** 7.1%, 80,282 os

W ciągu ostatnich pięciu lat od 2003 do 2007 roku nastąpił cztero procentowy wzrost liczby turystów z USA odwiedzających Jamajkę.

Średnia wieku turystów amerykańskich przyjeżdżających na Jamajkę:

- poniżej 18 roku życia (12.4%)
- 18-24 (8.3%)
- 25-49 (52.4%)
- 50-64 (21.1%)
- ponad 65 (5.8%)

Wyspę odwiedziło w 2007 roku **523,279** mężczyzn (46.2%) i **609,253** (53.8%)kobiet.

Najczęściej odwiedzane miasta przez amerykańskich turystów w 2007 roku to :**Montego Bay** 306,375odwiedzających (27.1%), 287,204 turystów (25.4%) zatrzymało się w **Ocho Rioso** oraz 20.6% czyli 233,809 odwiedzających spędziło urlop w **Negril**.

Tab.9. Przyjazdy turystów z USA według stanów z podziałem na miesiące

	January	February	March	April	May	June	July
U.S.A.							
NORTHEAST							
Connecticut	1,774	2,521	2,992	3,116	2,106	2,472	3,870
Delaware	365	374	522	678	525	704	549
Maine	274	417	498	565	247	142	146
Maryland	3,300	2,707	3,825	4,004	3,773	5,046	5,881
Massachusetts	2,163	3,159	3,690	3,506	2,001	2,006	2,448
New Hampshire	420	703	618	719	313	225	257
New Jersey	4,354	4,768	5,821	7,360	5,414	6,202	8,659
New York	13,133	15,210	17,287	18,088	14,338	16,594	27,333
Pennsylvania	4,537	4,614	5,638	5,265	5,266	6,377	6,333
Rhode Island	354	419	402	438	299	257	268
Vermont	191	324	245	376	118	79	62
Virginia	1,695	1,633	2,684	2,697	2,343	2,691	3,004
Washington D.C.	359	445	612	514	584	586	764
West Virginia	228	148	251	197	198	287	251
Total	33,147	37,442	45,085	47,523	37,525	43,668	53,825
MIDWEST							
Illinois	4,321	4,251	6,204	4,423	3,936	4,841	4,382
Indiana	1,459	1,511	1,925	1,114	1,129	1,744	1,473
Iowa	1,302	1,198	1,193	636	541	629	638
Kansas	450	379	729	404	510	593	670
Kentucky	520	560	662	647	661	877	925
Michigan	2,166	3,474	4,163	2,704	1,624	1,508	1,658
Minnesota	2,979	3,338	4,062	1,754	701	865	657
Missouri	1,644	1,475	2,092	1,555	2,123	2,304	2,462
Nebraska	581	717	580	435	563	431	590
North Dakota	565	381	315	154	147	84	125
Ohio	1,703	1,672	2,241	2,114	1,640	2,296	2,464
South Dakota	484	292	337	137	93	182	131
Wisconsin	3,782	3,887	3,936	2,886	1,313	1,166	925
Total	21,956	23,135	28,439	18,963	14,981	17,520	17,100

	August	September	October	November	December	Year
U.S.A.						
NORTHEAST						
Connecticut	2,645	1,057	1,565	2,065	3,520	29,703
Delaware	433	252	423	569	421	5,815
Maine	83	123	141	241	226	3,103
Maryland	4,527	2,273	3,090	3,632	4,601	46,659
Massachusetts	2,203	970	1,372	1,841	3,325	28,684
New Hampshire	174	206	247	368	342	4,592
New Jersey	7,092	2,649	3,876	6,853	6,517	69,565
New York	20,921	9,325	10,934	14,920	24,364	202,447
Pennsylvania	4,869	2,672	3,852	4,807	5,155	59,385
Rhode Island	242	98	187	245	321	3,530
Vermont	74	54	70	196	136	1,925
Virginia	2,501	1,139	1,735	1,997	2,300	26,419
Washington D.C.	710	251	329	464	753	6,371
West Virginia	212	91	154	183	168	2,368
Total	46,686	21,160	27,975	38,381	52,149	490,566
MIDWEST						
Illinois	3,039	1,948	2,636	4,244	5,650	49,875
Indiana	715	747	1,068	983	1,267	15,135
Iowa	315	331	432	586	760	8,561
Kansas	316	334	447	431	424	5,687
Kentucky	406	461	577	368	473	7,137
Michigan	1,276	870	1,093	1,621	2,641	24,798
Minnesota	516	398	649	953	1,684	18,556
Missouri	1,143	960	1,062	1,112	1,209	19,141
Nebraska	259	209	495	472	505	5,837
North Dakota	32	43	65	106	252	2,269
Ohio	1,369	1,135	1,257	1,415	1,953	21,259
South Dakota	36	78	83	104	200	2,157
Wisconsin	695	557	1,333	1,397	1,664	23,541
Total	10,117	8,071	11,197	13,792	18,682	203,953

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

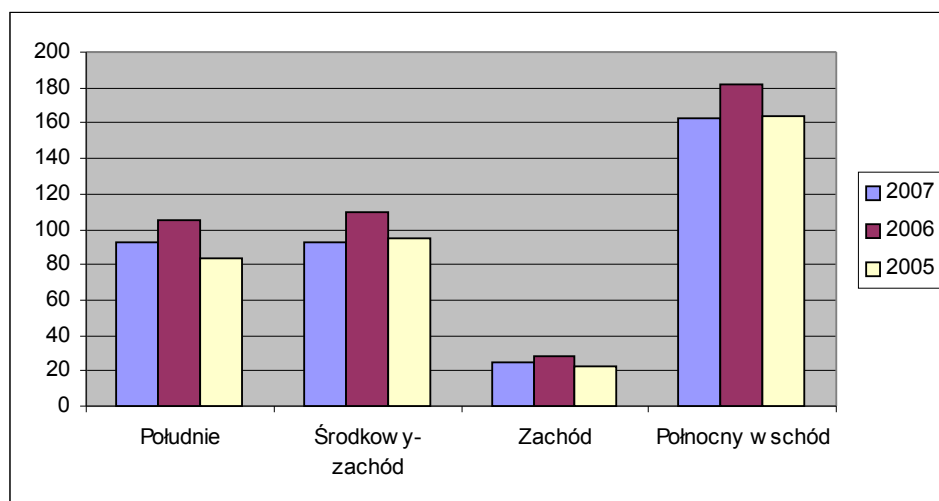
Tab.10 Przyjazdy turystów z USA według stanów z podziałem na miesiące

	January	February	March	April	May	June	July
SOUTH							
Alabama	348	285	750	613	976	1,020	1,166
Arkansas	271	184	345	274	455	560	539
Florida	10,283	9,677	14,636	15,509	16,541	22,189	24,500
Georgia	2,640	2,769	4,291	4,208	5,186	7,054	7,457
Louisiana	367	278	387	721	819	1,184	1,269
Mississippi	160	85	308	243	435	593	473
North Carolina	1,335	1,286	1,782	2,120	1,990	2,835	2,940
Oklahoma	233	223	347	310	578	1,017	1,032
South Carolina	571	515	829	1,018	963	1,196	1,227
Tennessee	729	631	1,339	1,026	1,313	1,885	1,797
Texas	1,690	1,544	3,237	2,293	4,031	6,454	7,190
Total	18,627	17,477	28,251	28,335	33,287	45,987	49,590
WEST							
Alaska	55	47	39	23	41	29	19
Arizona	362	372	615	581	719	855	874
California	2,824	2,179	3,221	4,561	4,199	6,320	6,814
Colorado	640	506	1,059	744	869	951	898
Hawaii	15	11	33	27	33	33	25
Idaho	151	133	119	107	106	97	72
Montana	123	108	137	80	83	56	52
Nevada	179	155	288	306	337	383	322
New Mexico	91	99	138	110	135	165	212
Oregon	228	268	268	245	224	274	310
Utah	170	162	170	202	201	239	172
Washington	443	501	482	629	526	556	576
Wyoming	70	64	103	73	66	57	85
Total	5,351	4,605	6,672	7,688	7,539	10,015	10,431
TOTAL U.S.A.	79,081	82,659	108,447	102,509	93,332	117,190	136,946

	August	September	October	November	December	Year
SOUTH						
Alabama	497	476	513	541	520	7,705
Arkansas	258	231	243	221	295	3,876
Florida	15,337	11,245	12,505	14,180	21,523	188,125
Georgia	3,642	3,478	3,723	3,761	5,257	53,466
Louisiana	502	355	504	555	508	7,449
Mississippi	167	184	275	237	257	3,417
North Carolina	1,517	1,356	1,523	1,536	1,869	22,089
Oklahoma	385	269	322	240	334	5,290
South Carolina	739	651	674	698	855	9,936
Tennessee	750	853	1,212	861	947	13,343
Texas	3,997	1,905	1,887	2,453	2,842	39,533
Total	27,791	21,003	23,381	25,293	35,207	354,229
WEST						
Alaska	9	15	26	42	54	399
Arizona	354	360	523	440	595	6,650
California	5,401	2,523	2,781	3,627	4,824	49,274
Colorado	476	454	500	672	825	8,594
Hawaii	29	24	25	22	53	330
Idaho	59	40	76	86	76	1,122
Montana	35	28	64	53	74	893
Nevada	302	183	259	259	316	3,289
New Mexico	82	88	96	175	115	1,506
Oregon	187	131	144	230	358	2,867
Utah	132	132	154	197	160	2,091
Washington	490	303	405	484	642	6,037
Wyoming	27	25	37	63	62	732
Total	7,583	4,306	5,090	6,350	8,154	83,784
TOTAL U.S.A.	92,177	54,540	67,643	83,816	114,192	1,132,532

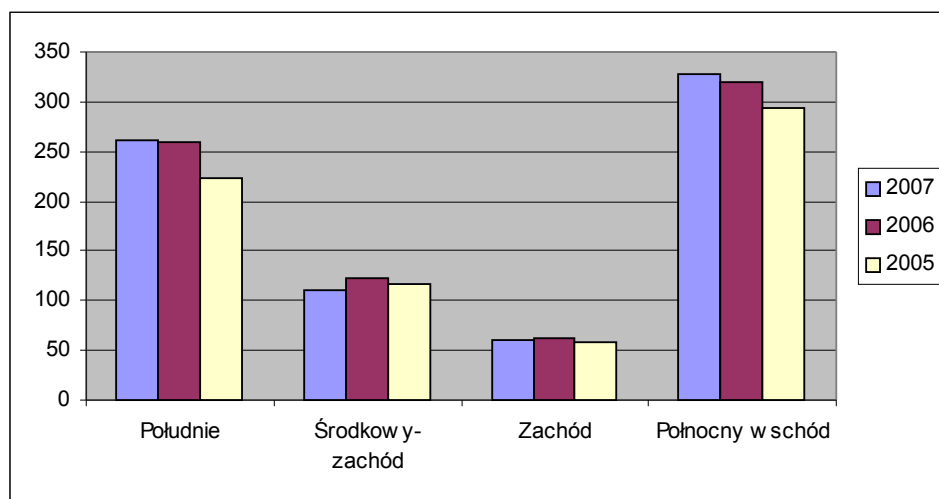
Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Wykres.5 Liczba turystów z USA odwiedzających wyspę w sezonie zimowym

źródło: opracowanie własne na podstawie Annual Travel Statistic 2007

Wykres.6 Liczba turystów z USA odwiedzających wyspę w sezonie letnim

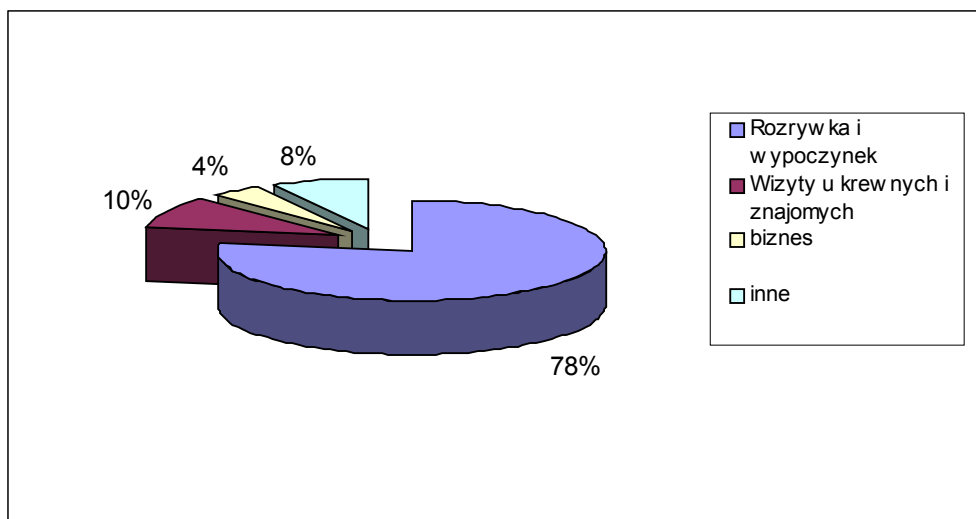
źródło: opracowanie własne na podstawie Annual Travel Statistic 2007

Kanada

W 2007 roku Jamajkę odwiedziło **190,650** turystów kanadyjskich, co oznacza wzrost przyjazdów o **24,1%** w porównaniu z 2006rokiem. Kanadyjczycy spędzają średnio 10,8 dnia na wyspie co pozwala uplasować im się na pierwszym miejscu w rankingu długości pobytów na Jamajce wśród wszystkich odwiedzających. Łącznie Jamajkę odwiedziło 88,561 mężczyzn(46.5%) i 102,089 kobiet (53.5%) Najpopularniejsze resorty turystyczne odwiedzane w 2007 roku przez turystów z Kanady: to: Ocho Rios (**61 245os.**), Montego Bay (**42 648 os.**) oraz Negril (**33 549 os.**).

Cele wyjazdów turystów z Kanady obrazuje wykres poniżej.

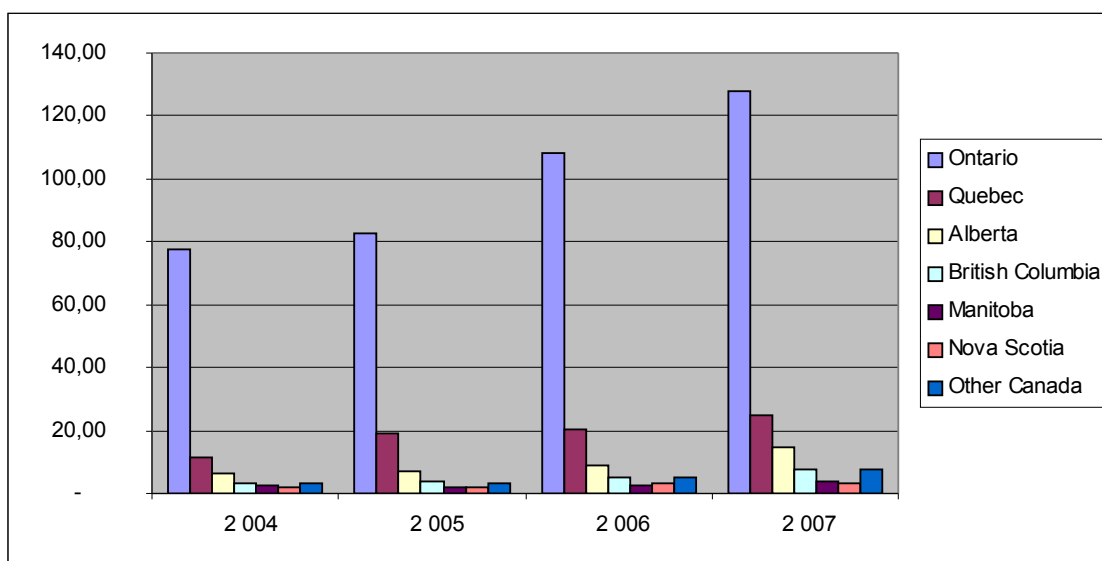
Wykres.7. Cele wyjazdów Kanadyjczyków

źródło: opracowanie własne na podstawie Annual Travel Statistic 2007

Na podstawie wykresu możemy stwierdzić, iż prawie 80% Kanadyjczyków odwiedziło Jamajkę by wypocząć i zaznać rozrywki, natomiast w celach biznesowych podróżowało tylko 4% turystów z Kanady.

Wykres.8 Liczba turystów kanadyjskich odwiedzających Jamajkę (według miast)

źródło: opracowanie własne na podstawie Annual Travel Statistic 2007

Jak dobrze widać na wykresie, najwięcej turystów przyjeżdżających na Jamajkę pochodzi z Ontario, natomiast najmniejsza liczba odwiedzających zamieszkuje Nową Scotie.

Tab.11. Wyjazdy Kanadyjczyków według największych miast w przeliczeniu na miesiące

	January	February	March	April	May	June	July
CANADA							
Alberta	2,173	2,684	2,339	1,735	555	350	641
British Columbia	1,171	1,000	1,397	806	424	229	358
Manitoba	840	998	901	118	71	68	117
New Brunswick	117	333	538	589	72	33	34
Newfoundland	61	106	68	161	88	35	29
Nova Scotia	150	640	894	963	163	48	69
Ontario	13,309	12,929	14,493	11,203	7,639	7,153	11,744
P.E. Island	3	47	116	109	11	1	7
Quebec	3,756	3,283	3,923	2,202	931	904	1,359
Saskatchewan	1,226	1,082	278	173	65	32	71
Other Canada	37	42	44	33	12	13	11
Total	22,843	23,144	24,991	18,092	10,031	8,866	14,440

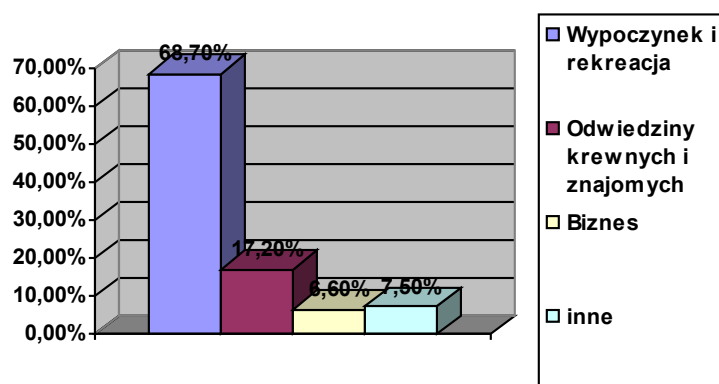
Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Kanadyjczycy najchętniej odwiedzali Jamajkę w marcu (24 991 przyjazdów), lutym (23 144 przyjazdów) oraz w styczniu (22 843 przyjazdów), czerwiec natomiast był miesiącem w którym mieszkańcy Kanady wyjeżdżali na wyspę najrzadziej.

Europa

Wyjazdy turystów z regionu europejskiego na Jamajkę charakteryzuje ciągły wzrost. W 2007 roku całkowita liczba przyjazdów z tego regionu wynosiła 288 894, czyli w porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost o 12,8%. Wielka Brytania, Niemcy, Hiszpania i Włochy to kraje z których przyjeżdża na wyspę najwięcej turystów. W 2007 roku liczba odwiedzających z Wielkiej Brytanii wzrosła o 5,9% z 175 363 do 185 657 przyjazdów. Średnio Brytyjczycy spędzili na Jamajce 16,5 nocy.

Wykres 9. Cele wyjazdów Brytyjczyków na Jamajkę (2007r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Annual Travel Statistic 2007

Prawie 70% Brytyjczyków odwiedziło Jamajkę w celach wypoczynkowych, 17% odwiedziło swoich krewnych i znajomych, ok. 7% przyjechało na wyspę w interesach, a pozostałe 7,5% udało się w podróż na Jamajkę w innych celach.

Liczba wyjazdów z Niemiec wzrosła w 2007 roku o 1,2% z 19 668 do 19 895 tys. Największy wzrost wyjazdów na Jamajkę odnotowała Hiszpania, aż o 140,8% z 7 427 do 17 882 podróży. Natomiast Włosi w 2007 roku rzadziej odwiedzali wyspę, nastąpił spadek liczby wyjazdów o 1% z 17 564 do 17 394. Państwa takie jak : Portugalia, Szwecja, Belgia, Irlandia, Francja i Holandia odnotowały w porównaniu z rokiem poprzednim wzrost liczby wyjazdów na Jamajkę.

Tab. 12. Liczba turystów z Europy odwiedzających Jamajkę

EUROPE							
Northern Europe							
U.K.	13,030	14,227	16,781	15,112	14,858	14,590	20,602
Denmark	140	129	79	80	91	48	154
Finland	34	19	15	23	22	34	16
Ireland	284	213	866	263	227	321	484
Norway	131	100	51	47	61	70	93
Sweden	196	142	113	71	46	77	82
	13,815	14,830	17,905	15,596	15,305	15,140	21,431
Southern Europe							
Greece	14	27	18	7	14	14	16
Italy	1,935	1,847	1,484	1,443	562	798	1,210
Portugal	169	85	233	497	442	1,644	3,099
Spain	637	400	574	588	1,191	1,640	3,942
	2,755	2,359	2,309	2,535	2,209	4,096	8,267
Western Europe							
Austria	456	331	271	142	162	160	184
Belgium	630	317	350	486	595	617	699
France	363	462	380	530	231	206	256
Germany	2,190	2,205	2,326	1,276	1,476	1,252	1,247
Luxemburg	17	34	19	20	13	13	17
Netherlands	607	680	545	483	600	649	938
Switzerland	322	215	164	184	157	106	230
	4,585	4,244	4,055	3,121	3,234	3,003	3,571
Central/East Europe							
Czechoslovakia	359	26	53	13	20	13	30
Hungary	92	64	15	16	12	14	18
Poland	103	54	25	52	34	52	114
Russia	203	46	47	66	86	94	93
Ukraine	39	16	20	14	18	14	23
Other Europe	215	575	168	77	95	74	93
	1,011	781	328	238	265	261	371
Total	22,166	22,214	24,597	21,490	21,013	22,500	33,640

EUROPE						
Northern Europe						
U.K.	16,129	13,482	15,301	13,185	18,360	185,657
Denmark	51	48	82	80	94	1,076
Finland	15	20	12	27	42	279
Ireland	261	251	296	252	222	3,940
Norway	16	43	37	104	78	831
Sweden	61	50	95	179	247	1,359
	16,533	13,894	15,823	13,827	19,043	193,142
Southern Europe						
Greece	13	11	14	17	22	187
Italy	2,594	550	1,244	1,576	2,151	17,394
Portugal	2,503	1,554	1,455	124	102	11,907
Spain	2,745	2,397	2,415	638	715	17,882
	7,855	4,512	5,128	2,355	2,990	47,378
Western Europe						
Austria	147	66	99	232	301	2,551
Belgium	525	476	456	545	642	6,338
France	282	120	250	222	285	3,587
Germany	1,305	1,064	1,371	2,189	1,994	19,895
Luxemburg	39	6	17	25	22	242
Netherlands	683	640	562	806	611	7,804
Switzerland	97	105	142	193	240	2,155
	3,078	2,477	2,897	4,212	4,095	42,572
Central/East Europe						
Czechoslovakia	10	24	15	51	39	653
Hungary	12	8	5	33	27	316
Poland	109	99	74	86	101	903
Russia	72	132	115	132	216	1,302
Ukraine	26	20	21	36	40	287
Other Europe	140	83	277	375	177	2,349
	369	366	507	713	600	5,810
Total	27,835	21,249	24,355	21,107	26,728	288,894

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Jak możemy odczytać z powyższej tabeli mieszkańcy Polski również podróżują na Jamajkę. W 2007 roku odnotowano **903** wyjazdy na wyspę. Miesiącem w którym Polacy najchętniej wyjeżdżali był lipiec i było to **114** wyjazdów.

Ameryka Łacińska

Liczba turystów pochodzących z regionu Ameryki Łacińskiej odwiedzających Jamajkę wzrosła w 2007 roku o 9,6% z 11 101 w 2006 r. do 12 169 . Trzy największe państwa w tym regionie Brazylia – 1 454 wyjazdów(spadek o 1,2%), Argentyna – 1 164 wyjazdy (wzrost o 17,2%) oraz Kolumbia – 1 178 wyjazdów (wzrost o 110,8%).

W subregionie Ameryka Centralna, możemy wyróżnić Meksyk – 2 301 wyjazdów (wzrost o 6,2%), Panamę – 1 160 wyjazdów (spadek o 3,8%) oraz Kostarykę – 710 wyjazdów (wzrost o 11,1%)

Tab. 13. Liczba turystów z Ameryki Łacińskiej odwiedzających wyspę w 2007r.

	August	September	October	November	December	Year
LATIN AMERICA						
CENTRAL AMERICA						
Mexico	150	183	235	245	197	2,301
Belize	32	48	48	34	30	524
Costa Rica	40	59	63	42	55	710
El Salvador	12	11	24	38	16	213
Guatemala	24	20	30	47	9	306
Honduras	14	10	15	12	15	147
Nicaragua	4	3	17	5	6	69
Panama	83	132	110	54	103	1,160
Total	359	466	542	477	431	5,430
SOUTH AMERICA						
Argentina	113	112	82	117	76	1,164
Bolivia	2	3	2	4	0	34
Brazil	120	110	121	131	133	1,454
Chile	26	64	45	22	58	529
Colombia	61	87	432	93	238	1,878
Ecuador	12	34	29	157	16	343
Paraguay	1	0	4	3	0	29
Peru	29	33	33	43	27	341
Uruguay	7	4	6	9	2	82
Venezuela	53	55	129	54	69	873
Other South America	0	0	9	0	1	12
Total	424	502	852	633	620	6,739
Total Latin America	783	968	1,434	1,110	1,051	12,169

	January	February	March	April	May	June	July
LATIN AMERICA							
CENTRAL AMERICA							
Mexico	240	150	135	144	170	178	274
Belize	41	40	23	34	51	53	90
Costa Rica	63	43	53	77	61	93	61
El Salvador	25	12	11	10	15	22	17
Guatemala	27	29	15	17	34	30	24
Honduras	13	8	7	15	15	12	11
Nicaragua	8	1	1	9	7	2	6
Panama	125	54	90	106	107	113	83
Total	542	337	335	412	460	503	566
SOUTH AMERICA							
Argentina	138	70	61	71	111	95	118
Bolivia	1	2	10	5	1	3	1
Brazil	160	58	89	105	134	125	168
Chile	45	42	13	20	39	89	65
Colombia	148	14	22	50	72	251	410
Ecuador	2	5	1	12	32	15	28
Paraguay	4	2	0	1	1	1	12
Peru	27	13	11	22	30	20	53
Uruguay	5	8	5	7	12	5	12
Venezuela	43	36	174	51	72	57	80
Other South America	0	0	0	2	0	0	0
Total	574	250	386	346	504	661	547
Total Latin America	1,116	587	721	758	964	1,164	1,113

źródło: Annual Travel Statistic 2007

Karaiby i inne państwa

W 2007 roku zaobserwowano wzrost wyjazdów o 12,5%, a liczba podróży wynosiła 62 967. Turyści z Kajmanów to 19 685 wyjazdów, z Trynidadu i Tobago 9 684 wyjazdów, z Wysp Bahama 5 586 wyjazdów, z Barbadosu 5 383 wyjazdów. Wszystkie te kraje stanowią łącznie 64,1% wszystkich wyjazdów z regionu Karaibów.

Spśród państw nie należących do regionu Karaibów na wyróżnienie zasługuje Japonia z 3 049 wyjazdami jednak w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowała spadek o 18,8%.

Tab.14. Liczba turystów z Karaibów oraz innych państw (dla poszczególnych miesięcy)

	January	February	March	April	May	June	July
CARIBBEAN							
Antigua	141	133	120	145	133	185	423
Bahamas	208	200	207	409	509	581	864
Barbados	355	338	434	332	661	450	594
Bermuda	249	176	232	308	127	247	429
British Virgin Is.	51	46	43	68	42	87	105
Cayman Is.	1,121	1,267	1,469	1,883	1,438	1,913	2,053
Dominica	17	21	50	29	29	28	61
Grenada	45	46	45	65	63	68	91
Guyana	138	124	173	168	161	197	345
Montserrat	6	11	7	6	9	14	22
St. Kitts/Nevis/Anguilla	64	54	60	55	73	80	125
St. Lucia	111	68	88	91	116	117	223
St. Vincent	32	40	40	35	61	35	75
Turks & Caicos Is.	111	65	98	164	121	120	264
Trinidad & Tobago	562	537	916	836	1,151	800	1,127
Comm. Caribbean	3,211	3,126	3,582	4,534	4,634	4,922	6,801
Aruba	14	27	12	34	15	29	87
Bonaire	1	3	4	3	0	5	3
Cuba	23	19	22	45	169	214	107
Curacao	65	60	48	102	75	82	174
Dominican Republic	175	68	64	101	158	179	147
Guadeloupe	5	6	9	30	9	19	34
Haiti	15	5	9	17	48	20	30
Puerto Rico	98	126	97	132	127	157	166
St. Maarten	37	49	32	56	50	104	116
Surinam	25	32	26	66	49	38	55
All other Caribbean	43	29	39	147	80	39	87
Other Caribbean	501	424	362	733	780	886	1,006
TOTAL CARIBBEAN	3,712	3,550	4,344	5,327	5,474	5,808	7,807
OTHER COUNTRIES							
African Countries	47	26	195	292	141	83	127
Israel	119	78	54	95	76	73	111
Saudi Arabia	0	2	0	0	0	3	2
Turkey	51	31	15	6	8	9	19
Other Middle East	38	12	36	42	33	62	86
India	41	40	108	398	162	137	122
Pakistan	0	1	24	37	1	3	5
Japan	223	335	392	280	250	200	191
China	57	22	60	68	155	106	85
Taiwan	1	3	4	1	3	8	2
Korea	3	9	9	13	33	22	34
Philippines	32	18	47	22	46	32	17
Singapore	4	14	14	25	24	9	7
Other Asia	24	22	91	130	22	28	50
Australia	168	157	341	835	227	130	165
New Zealand	25	21	52	136	47	13	40
All Other Ctries	5	4	5	5	2	4	0
Total	838	795	1,447	2,385	1,230	522	1,063
GRAND TOTAL	129,756	132,945	164,547	150,561	132,044	156,450	195,409

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Tab.15. Liczba turystów z Karaibów oraz innych państw (dla poszczególnych miesięcy)

	August	September	October	November	December	Year
CARIBBEAN						
Antigua	165	180	133	142	336	2,236
Bahamas	531	327	602	459	689	5,586
Barbados	383	403	431	392	610	5,383
Bermuda	309	170	160	159	642	3,208
British Virgin Is.	142	90	51	31	183	939
Cayman Is.	1,657	1,372	1,521	1,522	2,469	19,685
Dominica	27	45	20	35	36	398
Grenada	107	46	58	45	117	796
Guyana	203	142	167	167	175	2,160
Montserrat	11	5	8	5	7	111
St. Kitts/Nevis/Anguilla	68	82	50	68	85	864
St. Lucia	142	113	93	146	184	1,492
St. Vincent	78	81	47	56	52	632
Turks & Caicos Is.	169	135	137	129	252	1,765
Trinidad & Tobago	643	734	757	813	808	9,684
Comm. Caribbean	4,635	3,925	4,235	4,169	6,645	54,935
Aruba	34	38	24	31	52	397
Bonaire	1	2	1	0	0	23
Cuba	76	95	115	88	110	1,083
Curacao	45	43	63	48	97	902
Dominican Republic	181	269	246	157	106	1,851
Guadeloupe	0	1	19	8	8	148
Haiti	18	47	9	29	17	264
Puerto Rico	70	127	144	116	94	1,454
St. Maarten	85	51	70	52	102	804
Surinam	36	24	36	19	12	418
All other Caribbean	52	20	45	48	55	684
Other Caribbean	598	717	772	596	653	8,028
TOTAL CARIBBEAN	5,233	4,642	5,007	4,765	7,298	62,963
OTHER COUNTRIES						
African Countries	111	105	105	86	131	1,449
Israel	104	114	109	84	118	1,135
Saudi Arabia	0	1	2	0	9	19
Turkey	13	12	5	18	53	240
Other Middle East	30	18	41	23	37	458
India	90	127	108	96	96	1,525
Pakistan	4	1	1	2	0	79
Japan	152	245	192	307	282	3,049
China	110	110	83	107	114	1,077
Taiwan	3	3	5	2	19	54
Korea	17	36	21	28	13	238
Philippines	17	28	43	22	42	366
Singapore	8	4	6	16	6	137
Other Asia	28	41	34	22	28	520
Australia	105	110	130	147	214	2,729
New Zealand	13	23	33	15	32	450
All Other Ctries	7	5	5	4	2	48
Total	812	983	923	979	1,196	13,573
GRAND TOTAL	136,660	89,704	108,205	124,474	180,026	1,700,785

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Pasażerowie rejsów

Łączna liczba wszystkich rejsów w regionie Karaibów wynosiła w 2007 roku **1 179 504**, z czego w sezonie zimowym czyli od stycznia do kwietnia wynosiła 525 146 co stanowi wzrost o 1,9% w porównaniu z rokiem 2006. Sezon letni natomiast zakończył się z 20,4% spadkiem liczby pasażerów z 821 618 (2006 r.) do **654 358**.

Tab.16. Łączna liczba rejsów w regionie karaibskim w latach 2003-2007 z podziałem na miesiące

	2003	2004	2005	2006	2007
January	118,834	124,650	111,841	134,279	143,728
February	116,451	115,351	112,261	118,051	123,130
March	128,758	129,266	150,871	153,972	144,764
April	108,009	109,744	98,654	109,074	113,524
Jan.-Apr.	472,052	479,011	473,627	515,376	525,146
%Inc./Dec.	46.1%	1.5%	-1.1%	8.8%	1.9%
May	64,350	64,424	74,505	83,311	93,151
June	64,812	76,427	73,246	88,087	71,545
July	84,154	68,203	59,881	85,935	76,231
August	63,121	69,229	75,555	98,918	71,689
September	68,058	48,301	69,463	79,243	60,682
October	95,910	61,723	68,463	99,103	63,438
November	100,522	98,704	110,016	131,136	99,353
December	119,617	133,751	131,087	155,885	118,269
May - Dec.	660,544	620,762	662,216	821,618	654,358
%Inc./Dec.	21.8%	-6.0%	6.7%	24.1%	-20.4%
Jan. - Dec.	1,132,596	1,099,773	1,135,843	1,336,994	1,179,504
% Inc./Dec.	30.9%	-2.9%	3.3%	17.7%	-11.8%

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Tab.17. Największe porty morskie Jamajki (liczba rejsów z wyszczególnieniem na lata i miesiące)

Montego Bay					Ocho Rios				
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	
January	34,283	30,817	45,538	51,363	89,072	80,054	86,498	90,958	
February	37,643	35,147	36,134	43,921	77,443	76,240	80,315	78,104	
March	41,704	49,843	51,461	51,773	86,847	99,635	99,773	92,991	
April	35,901	29,084	32,384	37,084	73,843	69,498	75,274	75,726	
Jan.-Apr.	149,531	144,891	165,517	184,141	327,205	325,427	341,860	337,779	
%Inc./Dec.	-3.5%	-3.1%	14.2%	11.3%	3.3%	-0.5%	5.0%	-1.2%	
May	16,052	17,160	21,623	31,282	48,372	57,345	61,688	61,869	
June	24,499	27,807	33,718	27,132	51,928	45,439	54,369	44,413	
July	17,453	13,099	34,095	31,592	50,750	46,782	51,840	44,639	
August	17,098	17,696	38,452	25,917	52,131	57,859	60,466	45,772	
September	20,224	11,021	32,601	20,646	28,077	58,442	46,642	40,036	
October	13,260	17,729	34,531	27,842	48,258	50,734	63,835	35,596	
November	27,518	34,619	57,796	35,522	70,254	75,397	73,340	63,831	
December	42,371	42,942	66,992	41,508	91,288	87,438	86,883	75,346	
May - Dec.	178,475	182,073	319,808	241,441	441,058	479,436	499,063	411,502	
%Inc./Dec.	8.6%	2.0%	75.6%	-24.5%	-10.6%	8.7%	4.1%	-17.5%	
Jan. - Dec.	328,006	326,964	485,325	425,582	768,263	804,863	840,923	749,281	
% Inc./Dec.	2.7%	-0.3%	48.4%	-12.3%	-5.2%	4.8%	4.5%	-10.9%	

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Port w Ocho Rios w 2007 roku odnotował 749 281 przyjazdów czyli o 10,9% mniej niż w roku poprzednim (840 923), również port w Montego Bay zanotował spadek przyjazdów z 485 325 w 2006 r. do 425 582 w 2007.

3.2. Profile turystów

W 2007 roku Jamajkę odwiedziło 881 641 kobiet i 819 144 mężczyzn. Turyści z USA to odpowiednio 609 253 kobiet i 523 279 mężczyzn, z Kanady przyjechało 102 089 kobiet i 88 561 mężczyzn, natomiast z Wielkiej Brytanii dotarło na wyspę 100 055 kobiet i 85 602 mężczyzn.

Tab. 18. Turyści odwiedzający Jamajkę według płci i kraju z którego pochodzą

	2006		2007		2007					
	No.	%Share	No.	%Share	USA	%Share	Canada	%Share	UK	%Share
MALE	786,338	46.8	819,144	48.2	523,279	46.2	88,561	46.5	85,602	46.1
FEMALE	892,567	53.2	881,641	51.8	609,253	53.8	102,089	53.5	100,055	53.9
Total	1,678,905	100.0	1,700,785	100.0	1,132,532	100.0	190,650	100.0	185,657	100.0

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Tab.19. Struktura wiekowa turystów przyjeżdżających na Jamajkę z podziałem na państwa

	2006		2007		2007					
	No.	%Share	No.	%Share	U.S.A	%Share	Canada	%Share	UK	%Share
Under 18	220,319	13.0	209,034	12.3	140,347	12.4	24,561	12.9	29,339	15.8
Between 18 and 24	143,455	8.4	138,004	8.1	94,099	8.3	13,016	6.8	14,974	8.1
Between 25 and 34	359,505	21.1	360,276	21.2	237,868	21.0	35,610	18.7	32,283	17.4
Between 35 and 49	540,099	31.8	544,346	32.0	356,002	31.4	61,976	32.5	60,266	32.5
Between 50 and 64	323,363	19.0	348,628	20.5	238,938	21.1	42,505	22.3	33,769	18.2
Over 64	92,164	5.4	100,497	5.9	65,278	5.8	12,982	6.8	15,026	8.1
Total	1,678,905	100.0	1,700,785	100.0	1,132,532	100.0	190,650	100.0	185,657	100.0

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Przeważnie Jamajkę odwiedzają turyści między 35, a 49 rokiem życia (32%), nieco mniej jest podróżujących w wieku od 25 do 34 lat (21,2%). Rozpatrując te kwestię pod kątem państwa z którego przyjeżdżają podróżni, możemy stwierdzić podobnie.

Tab. 20. Cele wyjazdów turystów

PURPOSE OF VISIT 2007	USA	%Share	Canada	%Share	UK	%Share
Leisure, Recreation and Holiday	895,106	79.0	147,905	77.6	127,495	68.7
Visiting Friends & Relatives	102,698	9.1	19,333	10.1	31,865	17.2
Business	54,446	4.8	8,163	4.3	12,286	6.6
Other/not stated	80,282	7.1	15,249	8.0	14,011	7.5
Total	1,132,532	100.0	190,650	100.0	185,657	100.0

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Tab. 21. Przyjazdy turystów w latach 2005-2007 (według resortów turystycznych)

Area	Stopover Arrivals						%Change 2007/06
	2005	%Share	2006	%Share	2007	%Share	
Montego Bay	418,775	28.3%	448,913	26.7%	421,663	24.8%	-6.1%
Ocho Rios	291,925	19.7%	393,993	23.5%	442,083	26.0%	12.2%
Negril	343,174	23.2%	353,032	21.0%	342,423	20.1%	-3.0%
Kingston	202,945	13.7%	223,102	13.3%	228,504	13.4%	2.4%
Midle/S. Coast	88,201	6.0%	105,846	6.3%	110,012	6.5%	3.9%
Port Antonio	15,956	1.1%	18,811	1.1%	17,505	1.0%	-6.9%
Other	117,687	8.0%	135,208	8.1%	138,595	8.1%	2.5%
Total	1,478,663	100.0%	1,678,905	100.0%	1,700,785	100.0%	1.3%

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Najczęściej odwiedzanym w 2007 roku resortem jamajskim był Ocho Rios (442 083), równie wysoki poziom przyjazdów turystycznych odnotowało Montego Bay (421 663).

Tab.22. Liczba noclegów turystów odwiedzających Jamajkę z uwzględnieniem lat i miesięcy

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
January	10.4	10.1	9.8	9.8	9.5	10.2
February	9.0	8.8	8.9	8.8	9.0	9.2
March	8.4	8.5	8.6	8.5	8.5	8.8
April	9.3	8.9	8.7	9.0	8.6	8.4
May	9.2	9.2	8.7	8.9	8.6	8.6
June	10.6	10.5	10.2	10.2	10.2	10.0
July	11.6	11.5	10.7	11.2	10.8	10.3
August	10.4	10.4	10.1	10.4	10.3	9.7
September	11.0	10.5	11.5	10.5	10.5	9.9
October	9.6	10.2	9.9	9.8	9.9	9.2
November	10.3	10.3	10.3	9.4	9.9	9.4
December	12.6	12.9	12.4	11.2	11.5	11.1
Jan. - Dec.	10.2	10.2	9.9	9.8	9.8	9.6

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Przeciętna liczba noclegów turystów w 2007 roku wynosiła 9,6 nocy, w grudniu turyści spędzili 11,1 nocy na Jamajce.

Tab.23. Liczba noclegów według największych rynków zagranicznych

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
U.S.A.	8.5	8.4	8.3	8.5	8.3	8.0
CANADA	13.2	14.1	12.9	11.8	11.8	10.8
U.K.	18.5	18.7	17.2	16.6	17.2	16.5
EUROPE	12.4	11.5	11.2	11.5	11.7	10.7
LATIN AMERICA	9.9	9.4	8.2	9.0	8.6	8.9
CARIBBEAN	12.9	10.9	10.2	9.1	9.3	9.5
OTHER COUNTRIES	13.5	11.5	11.7	13.0	17.6	15.0
TOTAL	10.2	10.2	9.9	9.8	9.8	9.6

Źródło: Annual Travel Statistic 2007

Najdłużej na Jamajce przebywają turyści z Wielkiej Brytanii (16,5 nocy), następnie turyści z Kanady i Europy (10,8 i 10,7 nocy).

Tab.24. Przeciętne wydatki turystów odwiedzających Jamajkę (w J\$ i w US\$)

	APPROVED	
	J\$,000	US\$,000
1990/91	267,150	37,104
1991/92	335,000	30,603
1992/93	552,000	24,000
1993/94	738,459	24,269
1994/95	914,329	27,293
1995/96	1,154,037	30,189
1996/97	1,208,713	33,905
1997/98	1,254,860	35,428
1998/99	1,189,116	32,138
1999/00	1,535,950	38,351
2000/01	1,378,430	34,098
2001/02	1,951,764	41,843
2002/03	1,705,198	35,025
2003/04	1,666,900	33,338
2004/05	1,648,176	25,753
2005/06	1,905,380	30,244
2006/07	1,907,590	28,903
2007/08	2,594,236	39,011

Źródło : Annual Travel Statistic 2007

Tab. 25. Wydatki turystów odwiedzających Jamajkę w przeliczeniu na jedną osobę

	WINTER	SUMMER	YEAR
	%	%	%
Accommodation (Including Food & Beverage)	60.2	59.8	60.0
Food & Beverage	6.5	6.4	6.5
Entertainment	9.9	9.7	9.8
Transportation	5.5	6.4	6.0
Shopping	9.4	8.8	8.9
Miscellaneous	8.5	8.9	8.8
TOTAL	100.0	100.0	100.0
Average Expenditure per Person per Night	US\$119.08	US\$112.26	US\$114.54

Źródło: Annual Ravel Statistic 2007

Przeciętnie turysta odwiedzający Jamajkę wydał w ciągu dnia w 2007 roku 114,54 US\$, w sezonie zimowym wydawał średnio 119,08 US\$ dziennie, natomiast w sezonie letnim wydatki turysty wynosiły 112,26 US\$. Jak wynika z danych zawartych w tabeli największa część wydatków turystów obejmowało zakwaterowanie następnie uplasowały się wydatki przeznaczone na rozrywkę, zakupy, jedzenie i komunikację.

3.3. Branża turystyczna

Baza gastronomiczna i towarzysząca.

Liczba restauracji ogółem wynosi 185, w tym oferujące kuchnię karaibską: 33. Specyficzne potrawy, typowo jamajskie oferują 52 restauracje. Natomiast owoce morza

turysta znajdzie w 11 obiektach. Oprócz tego, w każdym mieście jest wiele barów, dyskotek, knajpek i kafejek. Pola golfowe – 13; szpitale – 5; kasyna – 9 ; ośrodki oferujące możliwość uprawiania sportów wodnych (nurkowanie, surfing, wypożyczanie sprzętu wodnego itp.) – 10; parki i ogrody – 26; zoo – 1; parki wodne – 4; muzea – 10; centra spa (samodzielne – nie w hotelach) – 3.

Główni touroperatorzy i biura podróży:

-Aero International Shipping Co.	-Island Holidays (Ja)
-Aero International Travel Agency	-Jamaica Story Tours
-Allied Travel of Jamaica	-Jamaican Packages
-Atlas Travel	-Sabre Int. Inc. Jamaica Branch
-Beacon Travel Service	-Spring Break
-Bon Voyage Travel Service	-Sun Splash Tours
-Caribbean International Tours Ja	-Student Travel Services
-Chin Yee's Travel Service	-Terk Travel
-Columbus Travel Service	-Trafalgar Travel
-Compact Travel Agency	-Trans-Continental Travel Agency
-Cosmopolitan Travel & Tours	-Transit Dimensions
-Courtesy Travel & Tours	-Travel Advisors
-DaVinci Jamaica Vacations	-Travel Centre
-Discovery Travel	-Travel Experts
-Distinctive Travel & Tours	-Travel Experts
-Escape Tours & Travel	-Travel Incorporated
-Express Travel Services	-Travel Options & Tours
-First Discount Travel	-Travel Partners
-Fly/Drive Jamaica & Sunshine Adventure	-Travel Planners
-Jamaica Limited	-Travel Plus
-Grace Kennedy Travel	-Travel Unlimited
-Harris Donovan S	Travelmania
-Instant Travel Service	-Unique Travel Services
-International Travel Services	-Villas Caribe

Promocja

Działania promocyjne prowadzą głównie: Jamaica Tourist Board (JTB), Tourism Produkt Development Company (TDPCo), Jamaica Promotions Corporation, Jamaica's export and investment promotion agency (JAMPRO), Leisure Industry Departament oraz organizacje i stowarzyszenia poszczególnych sektorów w branży turystycznej. Jednostki, które prowadzą działania marketingowe za granicą znajdują się w następujących miastach: Nowy York, Los Angeles, Miami, Chicago, Toronto, Londyn, Quebec, mniejsze punkty działają w Niemczech, Włoszech, Francji, Holandii. Wyspę promują także zagraniczne ambasady i konsulaty.

Struktura Ministerstwa Turystyki dzieli się na departamenty i agencje:
Bath of St. Thomas the Aspostle; Devon Mouse; Jamaica Reservation Services Limited;
Jamaica Tourist Bard; Jamaica Vacations Limited; Milk River Bath; River Rafting Authority;
Tourism Enhancement Fund; Tourism Product Development Company.

Ostatnia kampania reklamowa jamajki sygnowana była hasłem : *Once you go, you know*.
Ma ono oddać wszelkie uczucia towarzyszące poznawaniu wyspy i jej atrakcji. Uczucie to
porównane jest do „duchowego przeżycia”, które zostaje we wspomnieniach na zawsze. W 2006r.
rozpoczęto emisję spotu telewizyjnego w Stanach Zjednoczonych i Japonii.

Najważniejsze portale internetowe:

- www.visitjamaica.com/home/Default.aspx - jest to portal, którym kieruje Jamaica Tourist Board, jest to jedna z rządowych agencji do spraw turystyki. Na stronie funkcjonują obszerne bazy ofert touroperatorów oraz wyszukiwarki odpowiednich pakietów wakacyjnych.
- www.jamaica-travel-vacation.com/ - informacje o kurortach, zakwaterowaniu, atrakcjach,
- www.insidersjamaica.com/home/default.aspx
- www.discoverjamaica.com/
- <http://www.cruisejamaica.com/>
- <http://www.beautiful-jamaica.com/welcome.html>
- <http://www.jamaicaweb services.com/bigshiptours/>
- <http://www.caribicvacations.com/html/>
- <http://www.toursofjamaica.com/>

Rozdział IV Podsumowanie i znaczenie rynku turystycznego dla Polski

Aktywność turystyczna Jamajczyków w stosunku do przyjazdów do niej jako kraju recepcyjnego jest bardzo słaba. Jest to spowodowane tym iż ludność jest stosunkowo uboga więc ich nie stać na podróże. Najczęściej podróżują w celach biznesowych, lub w celu odwiedzin znajomych i rodziny, rzadziej w celach wypoczynkowych lub krajoznawczych. Generalnie podróżują po swoim rejonie czyli Karaibach, albo na kontynent do Stanów Zjednoczonych. Z krajów europejskich wybierają się do Wielkiej Brytanii, Niemiec, Francji, Hiszpanii. Do Polski najczęściej przybywają biznesmeni oraz muzycy na liczne koncerty i festiwale muzyki reeage (Ostróda, Bielawa), w skali roku jest to kilkadziesiąt osób.

Jak możemy zachęcić Jamajczyków do podróży do Polski?

Jest to trudne pytanie. Ograniczeniem ich podróży jest przede wszystkim:

- ✓ brak bezpośredniego połączenia lotniczego Jamajki z Polską (mało realne żeby takowe powstało).
- ✓ duże koszty podróży.
- ✓ zimny klimat.
- ✓ brak polskiej placówki dyplomatycznej na Jamajce oraz brak Jamajskiej w Polsce najbliższa w Berlinie.
- ✓ brak promocji Polski na tym obszarze.
- ✓ Jamajczycy mają wszelkiego rodzaju walory krajobrazowe (z wyjątkiem śniegu)

Zalety Polski które mogą zachęcić Jamajczyków do odwiedzin:

- ✓ Bogata historia
- ✓ Góry i śnieg
- ✓ Kultura, folklor (Trebunie Tutki nagrały album z jamajską legendą muzyki reeage Twinkle Brothers)

W 2007 roku przyjechało aż 15 Jamajczyków wg danych GUS.

Kilka informacji przydatnych przy wyjeździe na Jamajkę

Na granicy

Polacy podróżujący na Jamajkę muszą posiadać wizę pobytową (turyści mogą ją uzyskać na granicy, 20 USD) i paszport ważny co najmniej 6 miesięcy. Obowiązkowo trzeba okazać bilet powrotny. Od indywidualnych turystów służby imigracyjne mogą żądać okazania wystarczających na pobyt środków finansowych (gotówka lub karty kredytowe).

Koszty

Krajowej waluty, jamajskich dolarów (JMD), nie wolno bez ograniczeń wwozić ani wywozić. 1 dolar jamajski dzieli się na 100 centów. W obiegu są monety o nominale 10 i 25 centów oraz 1, 5, 10 i 20 dolarów, a także banknoty 50, 100, 500 i 1000 dolarów. Jednak w dużych ośrodkach turystycznych ceny podaje się przeważnie w dolarach amerykańskich, na tę walutę są również przeliczane płatności kartą kredytową. Na mniejsze wydatki, m.in. w lokalnych restauracjach, warto mieć przy sobie dolary jamajskie. W porównaniu do innych państw karaibskich Jamajka jest niedroga. W codziennym budżecie największym wydatkiem będzie nocleg – trzeba się liczyć z kwotą od 30 USD (standard podstawowy) do 100 USD (klimatyzacja, telewizja itd.). Kupując produkty spożywcze na straganach, przygotowując posiłki własnym sumptem i podróżując transportem publicznym, trzeba się liczyć z dziennym wydatkiem około 40 USD.

Zdrowie

Specjalne szczepienia nie są konieczne. Szpitale dyżurują m.in. w Kingstonie, Mandeville, Montego Bay, Ocho Rios i Port Antonio. We wszystkich większych miejscowościach lekarze przyjmują też prywatnie (30–45 USD). Wizyta u prywatnego lekarza kosztuje co najmniej 60 USD.

Ważne adresy

Na Jamajce nie ma polskiej placówki dyplomatycznej.

Konsulat RP w Kingston, Konsul honorowy Irena Cousins (języki: polski, angielski), 35 Millsborough Crescent, Kingston 6,
tel. (00-876) 927 63 06, fax (00-876) 978 92 13,
kmrlmc@cwjamaica.com

Bibliografia

1. Kruczek Z., *Zarys Geografii Turystycznej* – kraje pozaeuropejskie, wyd. Proksenia, Kraków 2002, s. 104 -106.
2. Wielka Encyklopedia PWN, wyd. PWN, Warszawa 2002, s.376 – 378.
3. *Geografia Turystyczna Świata*, pod. red. Warszńska J., cz.2, wyd. PWN, Warszawa 1997, s.324 – 325.
4. Annual Travel Statistic 2006, Jamaica Tourist Board.

Witryny internetowe:

- www.visitjamaica.com/home/Default.aspx - kierowana przez Jamaica Tourist Board,
- www.jtbonline.org/ - na, której publikowane są najważniejsze raporty i statystyki dotyczące turystyki na Jamajce,
- www.cruisejamaica.com/ - strona Stowarzyszenia Przewoźników rejsowych,
- www.aaj.com.jm/ - witryna Stowarzyszenia Portów Lotniczych Jamajki,
- www.investjamaica.com/sectors/tourism/stats.php - informacje dla osób chcących inwestować w sektor branży turystycznej,
- www.statinja.com/stats.html - strona Urzędu Statystycznego Jamajki
- www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/jm.html - jamajka w liczbach opracowana przez CIA,

Spis tabel:

Tab.1. Zatrudnienie według sektora usług w latach 2004-2007

Tab.2. Międzynarodowe lotniska Jamajki

Tab.3 Przyjazdy turystów w 2007 roku według głównych portów lotniczych (w poszczególnych miesiącach)

Tab.4. Sieci i łańcuchy hotelowe .

Tab.5 Obiekty hotelarskie według regionów i kategorii

Tab.6. Zakwaterowanie turystyczne z uwzględnieniem rodzaju i miejsca

Tab. 7. Całkowita liczba przyjazdów na Jamajkę w latach 2003 – 2007 według miesięcy

Tab. 8. Liczba turystów odwiedzających z głównych rynków zagranicznych (w tyś.)

Tab.9. Przyjazdy turystów z USA według stanów z podziałem na miesiące

Tab.10 Przyjazdy turystów z USA według stanów z podziałem na miesiące

Tab.11. Wyjazdy Kanadyjczyków według największych miast w przeliczeniu na miesiące

Tab. 12. Liczba turystów z Europy odwiedzających Jamajkę

Tab. 13. Liczba turystów z Ameryki Łacińskiej odwiedzających wyspę w 2007r

Tab.14. Liczba turystów z Karaibów oraz innych państw (dla poszczególnych miesięcy)

Tab.15. Liczba turystów z Karaibów oraz innych państw (dla poszczególnych miesięcy)

Tab.16. Łączna liczba rejsów w regionie karaibskim w latach 2003-2007 z podziałem na miesiące

Tab.17. Największe porty morskie Jamajki (liczba rejsów z wyszczególnieniem na lata i miesiące)

Tab. 18. Turyści odwiedzający Jamajkę według płci i kraju z którego pochodzą

Tab.19. Struktura wiekowa turystów przyjeżdżających na Jamajkę z podziałem na państwa

Tab. 20.Cele wyjazdów turystów

Tab. 21.Przyjazdy turystów w latach 2005-2007 (według resortów turystycznych

Tab.22. Liczba noclegów turystów odwiedzających Jamajkę z uwzględnieniem lat i miesięcy

Tab.23. Liczba noclegów według największych rynków zagranicznych

Tab.24. Przeciętne wydatki turystów odwiedzających Jamajkę (w J\$ i w US\$

Tab. 25. Wydatki turystów odwiedzających Jamajkę w przeliczeniu na jedną osobę

Spis wykresów:

Wykres.1 Struktura bazy noclegowej Jamajki – liczba hoteli (według ilości pokoi), apartamentów, pokoi gościnnych, willi (2007 r.)

Wykres.2 Struktura bazy noclegowej Jamajki – liczba pokoi w poszczególnych miejscach zakwaterowania

Wykres. 3. Liczba turystów odwiedzających Jamajkę (2007r.)

Wykres 4. Obłożenie hoteli według największych resortów turystycznych (2007)

Wykres.5 Liczba turystów z USA odwiedzających wyspę w sezonie zimowym

Wykres.6 Liczba turystów z USA odwiedzających wyspę w sezonie letnim

Wykres.7. Cele wyjazdów Kanadyjczyków

Wykres.8 Liczba turystów kanadyjskich odwiedzających Jamajkę (według miast)

Wykres 9. Cele wyjazdów Brytyjczyków na Jamajkę (2007r.)